

EESTI NSV RIIKLIK AVALIK RAAMATUKOGU

LEIDA PÜSS

AUTORITABELID

(KAHEKOHALISED)

RK

„PEDAGOOGILINE KIRJANDUS“

TALLINN · 1946

EESTI NSV RIIKLIK AVALIK RAAMATUKOGU

LEIDA PÜSS

AUTORITABELID

(KAHEKOHALISED)

RAAMATUTE SÜSTEMAATILIS-ALFABEETILINE PAIGUTAMINE CUTTER'i MEETODI JÄRGI

REDIGEERINUD JA EESSÕNA KIRJUTANUD
HELENE JOHANI

RK

„PEDAGOOGILINE KIRJANDUS“
TALLINN · 1946

Лейда Пюсс

Авторские таблицы

(двухзначные)

Систематическо-алфавитная расстановка книг по методу
Кеттера

Под редакцией и с предисловием
Хелене Йохани

A-163926

12560

ГИЗ

„Педагогическая Литература“

Таллинн 1946

EESSÕNA

Alles nõukogude võimu ajal on hakatud pöörama suuremat tähelepanu eesti raamatukogunduse arendamisele. Sellega seoses on osutunud võimalikuks asuda ka suuremate ürituste läbiviimisele, nagu raamatukogunduslike teaduslik-metoodiliste küsimuste uurimine, raamatukogutehnika arendamine ja uute ühtlaste vormide kasutamisele võtmine.

Nende uute saavutuste hulgas tuleb märkida autoritabelite väljatöötamist, mis ilmub eesti keeles esmakordselt käesolevas väljaandes Eesti NSV Riikliku Avaliku Raamatukogu toimetusel. Vähe on meil ilmunud kirjandust raamatukoguteaduse alal ja selle vähese hulgas pole raamatukogu fondide paigutuse küsimust üldse mitte käsitletud. Eessõnas on antud ülevaade raamatute paigutusviisidest, esitatud süstemaatilis-alfabeetilise paigutuse iseloomustus ning näidatud selle rakendamisevõimalusi. Süstemaatilis-alfabeetilise paigutuse tehniliseks baasiks on autoritabelid.

Käesolevas väljaandes on autoritabelid koostatud kahekohalistena, kuid lisana on antud ülekoormatud tähtühendite (järjestusõnade algussilpide) jääks ka kolmekohalised arvud, mis jäävad aluseks kolmekohaliste tabelite väljatöötamisel. Teoses antakse ühtlasi põhjalikke metoodilisi juhiseid ja näpunäiteid selle kohta, kuidas kasutada autoritabeleid.

Autoritabelite koostamisel on arvestatud kõiki eesti keele individuaalseid iseärasusi ja iseloomulikke jooni, ning eeskujuna on kasutatud kõiki teiste maade ja Nõukogude Liidu rahvaste praktilisi kogemusi sel alal.

Autoritabelite aluseks on Cutter'i süsteem, mis on leidnud rakendamist kahesugustes tabelites: kahekohalised ja kolmekohalised. Nende koostamisel on lähtutud kümnendprintsipiibist, mis

annab võimaluse iga tähe autorimärgist arendada kümnendikmärgi lisamise teel paremale poole (0 kuni 9).

Sel. teel arendatakse kahekohalistest tabelitest välja kolmekohalised, samal viisil võib kolmekohalistest kujundada neljakohalised jne. Iga uus kontsenter saab eelmisest kümme korda laiem. Tuleb märkida, et Cutter üldse ei rakenda arvu 0 (null) tema sarnasuse tõttu tähe O-ga. Käesolevates autoritabelites on 0 (null) võetud tarvitusele, et saada rohkem tähtühendite (järjestussõnade algussilpide) kombinatsioone.

Cutter'i meetodi alusel on terves reas maades välja töötatud rahvuslikud autoritabelid, mis on kohandatud vastavate keelte iseärasustele: hollandi, taani-norra, rootsi, jaapani jt. tabelid.

Autoritabelid vene keele jaoks on välja töötatud L. B. Havkina poolt ja neid kasutatakse nõukogude raamatukogudes üldiselt. Need on koostatud kahes vormis: kahekohalised (vähematele raamatukogudele) ja kolmekohalised (suurematele raamatukogudele).

NSV Liidu teiste rahvaste keelte jaoks on välja töötatud eri autoritabelid: gruusia, usbeki, azerbaidžani, baškiiri, kasahhi, juudi, poola, tatari jt. Valge-Venes ja Ukrainas kasutatakse vene tabeleid teatavate kohandamisega. Sugulaskeeltes on ühise tabeli kasutamine teostatav, kuid mitmesugustesse keeltegruppidesse kuuluvate keelte puhul ei ole see võimalik. Kuigi tähed on samad, ometi on tähtede järjestus alfabeedis erinev.

Iga keele alfabeedi erinev järjestamine, nagu see on kasutatav entsüklopeedias, aadressraamatuis ja sõnastikes ning raamatukogude alfabeetilistes kataloogides, tingib eri autoritabelite koostamise raamatute süstemaatilise alfabeetilise paigutuse jaoks.

Eesti tähestiku erinevuse tõttu pole võimalik Nõukogude Eesti raamatukogudes kasutada Havkina poolt väljatöötatud autoritabeleid ladina tähestikuga keelte jaoks. Eesti keeles on terve rida tähti, mis ladina alfabeedis puuduvad, nagu ä, õ, ö, ü. Samuti on eestikeelsetes tabelites tähed i ja j võetud iseseisvate tähtedena, kuid Havkina tabelites on need tähed liidetud.

Eesti keeles esineb ka niivõrd palju teistest keeltest erinevaid tähtühendeid, nagu pikad vokaalid, diftongid jt., et teiste keelte tabelite tarvitamine ladina tähestikuga raamatute jaoks osutuks Nõukogude Eesti raamatukogudes ebaotstarbekohaseks.

Neil kaalutlustel on koostatud eesti keele jaoks kohandatud autoritabelid Cutter'i meetodi järgi.

Raamatukogutöös on raamatute paigutamisel suur tähtsus, sest sellest oleneb raamatute laenutamise kiirus ja töö kvaliteet lugejate teenindamisel. Lugejate nõudmiste rahuldamine on seotud raamatute temaatilise valikuga, ja iga massiüritus, nagu raamatunäituste ja lugejate konverentside korraldamine, soovitatavate nimestike koostamine ning teatmelis-bibliograafilise ülesande täitmine, eeldab raamatute läbivaatamist eri teadusharude järgi. Kasutatav raamatufondi paigutussüsteem on määrava tähtsusega raamatukogu tegevuses ja arengus.

N. K. Krupskaja on korduvalt juhtinud tähelepanu raamatute paigutamise tähtsusele. Oma ettekandes teaduslike raamatukogude direktorite nõupidamisel (dets. 1934) rõhutas ja eriti raamatute paigutamise küsimust ja viitas sellele, et raamatukoguhoidjad vaatavad sellele küsimusele sageli ülalt alla: „Noh, mis see raamatute paigutamine siis on, seda oskab igaüks.“ Ei kujutleta selle küsimuse komplitseeritust. Raamatukogutöös kuluatakse sageli asjatult aega, et leida vajalik teos.

Raamatute paigutamiseks nimetatakse paigutussüsteemi, kuidas raamatukogus raamatufondid on riuleil.

Hea raamatute paigutussüsteem:

- 1) hõlbustab raamatute laenutamist lugejaile ja kiirustab tagastatud raamatute uuesti riulile paigutamist;
- 2) kergendab raamatute soovitamist lugejaile, sest puuduvat teost saab asendada teise samasisulise teosega ja sellega saab vähendada äraütlemisi;
- 3) soodustab raamatufondi sisulist tundmist raamatukoguhoidjal;
- 4) tagab fondi enam-vähem ratsionaalse ja ökonoomse mahutuse hoidlasis.

Seega on raamatute paigutamiseviis tähtsaimaks ülesandeks, mis tuleb lahendada raamatukoguhoidjal, et täita lugejate teenindamise ülesandeid küllalt soodustatud tingimustes.

Iga raamatute paigutamiseviisi puhul tuleb arvestada kaht komponenti: 1) paigutusviisi, mis eeldab vastavat süsteemi, mille järgi raamatufond riuleile asetatakse, ja 2) raamatute nummerdamiseviisi, kuidas nad seatakse järjekorda.

Tänapäeval jaotatakse raamatute paigutusviisid kahte gruppi: 1) süstemaatilised ja 2) formaalsed (mittesüstemaatilised) paigutusviisid. Gruppidesse jaotus teostatakse selle järgi, missugused raamatu tunnused võetakse aluseks ühel või teisel paigutusel.

Paigutused, mille põhitunnuseks on raamatu sisu, moodustavad süstemaatiliste paigutuste grupi. Raamatud on paigutatud riuleile liikide, teemade jne. järgi. Koondatakse kokku üksikud teadusharud, eriteaduslikud distsipliinid. Seda nimetatakse süstemaatiliseks paigutusviisiks.

Formaalsete paigutuste grupi moodustavad paigutusviisid, kus raamatud paigutatakse riuleile sisu arvestamata nende formaalsete tunnuste — inventarinumbri, formaadi, autori perekonnanime, keele jne. — järgi. Formaalseid paigutusviise on kuus:

1) Alfabeetiline paigutus. Kõik raamatud asetatakse riuleile alfabeetiliselt autori perekonnanime või selle puudumisel pealkirja esimese sõna järgi.

Üldiselt seda paigutusviisi kogu fondi ulatuses kasutatakse vähe ja ta võib rakendamisele tulla ainult erilaadse kirjanduse paigutamisel, nagu ajakirjade ja ajalehtede, õpperaamatute kogu jne. juures. Peamiselt kasutatakse teda koos teiste paigutusviisidega, näit. süstemaatilise-alfabeetilise paigutusega.

2) Kronoloogiline paigutus. Raamatud asetatakse riuleile ilmumisaastate järgi, alates vanemaist raamatuid ja lõpetades jooksva aastaga.

Seda paigutust kasutatakse peamiselt koos teiste paigutus-tega (süstemaatilise, alfabeetilise, formaadilise jne.). Eriti soovitav on ajakirjade, ajalehtede, kalendrite, õppeprogrammide jms. väljaannete juures arvestada ilmumisaastat, sest sellel on oma määrav tähtsus.

3) Topograafiline (teisiti nimetades geograafiline) paigutus. Raamatud asetatakse riuleile alfabeetiliselt maade, oblastite, linnade, maakondade jne. järgi, kus raamatud on välja antud või kui nad sisult puudutavad teatavat maakohta.

Seda paigutust kasutatakse ka koos teiste paigutusviisidega, peamiselt turistidekodudes ja spetsiaalsisulistest raamatukogudes (näit. Plaanikomisjoni raamatukogus).

4) Keeleline paigutus. Raamatud asetatakse riuleile keelte järgi ja iga keele piires korraldatakse raamatud süstemaatilisel, alfabeetiliselt või mõnel muul viisil.

See paigutusviis tuleb rakendamisele jällegi seoses teiste paigutusviisidega. Praegu kasutatakse keelelist jaotust ka väiksemates raamatukogudes, kus keelelise erinevuse tõttu muust fondist eraldi paigutatakse venekeelne kirjandus.

5) **Formaadiline paigutus.** Seda paigutusviisi kasutatakse neil juhtumel, kui raamatukogu on huvitatud ruumi maksimaalsest kokkuhoiust. Paigutamisel jaotatakse raamatud suuruse järgi (kuni 25 sm, 25—35 sm ja folio — üle 35 sm) gruppidesse ning ühemõõtelised formaadid paigutatakse kokku.

Paljude suurtes raamatukogudes kasutatakse seda viisi koos teiste paigutusviisidega.

6) **Järjenumbriline paigutus.** Kõik raamatud seatakse riuleile nende sissetuleku järjekorras. Selles paigutuses võib eraldada veel kolm erinevat paigutusviisi: a) teatava fondi piirides asetatakse raamatud üksteise kõrvale järjenumbri järgi, arvestamata neile antud inventarinumbreid; b) paigutus inventarinumbri järgi, kui raamatud seatakse riuleile üksteisele järgnevalt inventari- (põhinimestiku-) numbrilise järgi, mis on ühtlasi ka raamatušifriks; c) kinnine paigutus, kui raamatud asetatakse riuleile nende sissetuleku järjekorras, kuid šifriks antakse märgis mis koosneb kapi, riuli ja raamatukoha järjenumbri riulil. Seega kinnistatakse raamat kindlale kohale riulil.

Järjenumbrilise paigutuse korral killustatakse raamatuhoidlaid laiali: a) ühesuguse sisuga raamatud; b) ühe autori teosed; c) dubletid, kui neid ei saadud üheaegselt esimese eksemplariga; d) ühe teose eri trükid; e) kogutud teoste üksikud köited; f) ajakirjade aastakäikude komplektid jne.

Suurte raamatukogude endised fondid on paigutatud järjenumbri järgi. Sageli kasutatakse seda paigutust ka koos teiste paigutusviisidega.

Raamatute **numerdusviis** on kahesuguseid: alfa beetiline ja järjenumbriline.

Alfa beetilise numerdusviisi puhul paigutatakse raamatud alfabeetilisse järjestusse raamatu autori perekonnanime või selle puudumisel pealkirja esimese sõna järgi, kusjuures selline paigutamine viiakse läbi iga liigi piirides (süsteemaatilise paigutuse korral), iga aasta piirides (kronoloogilise paigutuse korral), iga formaadi piirides (formaadilise paigutuse korral) jne. Alfa beetilise numeratsiooni tehniliseks aluseks on Cutter'i autoritabelid.

Alfabeetilise paigutuse korral langevad paigutusviis ja nummeratsioon ühte.

Järjenumbrilise nummerdusviisi korral paigutatakse raamatud iga jaotuse (aasta, formaadi, territoriaalse osa, keele jne.) piirides nende sissetuleku järjekorras. Nummerdamine võib olla veel kahesugune: raamatud nummerdatakse üksteisele järgnevalt, alates ühest, või neile antakse eriline „kinnistamise“ šifr (kinnine paigutus).

Järjenumbrilise (inventarinumbri ja kinnise) paigutuse korral langevad paigutusviis ja nummerdusviis ühte.

Paigutusviisi nimetuses näidatakse nummerdusviis alati viimasena (näit. süstemaatilis-alfabeetiline, süstemaatilis-järjenumbriline).

Loetletud paigutusviise ei rakendata sageli mitte puhtal kujul, vaid kombineeritult, liites mitmed paigutusviisid.

Raamatukogus praktiliselt kasutatava paigutuse analüüsimisel on alati tarvis tähele panna mitte ainult paigutusviisi, vaid ka nummerdusviisi; ainult siis oskame paigutusele anda õige ja täpse nimetuse ning teda õigesti hinnata. Võrreldes süstemaatilis-alfabeetilist ja süstemaatilis-järjenumbrilist paigutust näeme, et need kaks paigutusviisi on oma põhiolemuselt niivõrd erinevad, et anname kummalegi erineva hinnangu.

Süstemaatilis-alfabeetilise paigutuse positiivsed omadused seisavad selles, et raamatuid ei paigutata riu-
leile mitte mingisuguste formaalsete tunnuste järgi, vaid nad koondatakse liikidesse sisu järgi, ja iga liigi piirides asetatakse raamatud alfabeetiliselt, paigutades kokku ühe autori teosed, dubletid, eri trükid, kogutud teoste eri köited, ajakirjade aastakäikude komplektid jne.

Süstemaatilis-alfabeetilist paigutust Nõukogude Eesti raamatukogudes seni pole kasutatud, kuid nüüd tuleb ka meil asuda selle rakendamisele. Suuremates teaduslikes raamatukogudes on kasutatud formaalseid (järjenumbrilisi ja formaadilisi) paigutusi. Tartu Riikliku Ülikooli raamatukogu praktikas on rakendatud süstemaatilis-formaadilisi-järjenumbriline paigutus. Riikliku Avaliku Raamatukogu endised fondid on asetatud formaadilisi-inventarinumbri-
lise paigutuse järgi, kuid nüüd võetakse kasutamisele põhifondi uues osas süstemaatilis-alfabeetiline paigutus. Rahvaraamatukogudes on seni rakendatud süstemaatilis-järjenumbrilist paigutust, kuid nüüd tuleb üle minna süstemaatilis-alfabeetilisele paigutusele.

Lähemal ajal ilmub uus kümnendliigitus, mis on koostatud rahvusvahelise kümnendliigituse põhjal, siis tuleb raamatukogudes nii-kui-nii läbi viia raamatute ümberliigitamine ja koos sellega teostada ka raamatute süstemaatilis-alfabeetiline paigutamine.

3

Suuremates raamatukogudes võivad formaalsed paigutused leida rakendust üksikjuhtumel. On niisuguseid fonde, samuti ka seda laadi kirjandust, mis nõuavad neid paigutusi (arhiivfondid, ajakirjade ja ajalehtede fondid, erilaadiline tehniline kirjandus, inkunaaablid jpt.). Tuleb arvestada ka seda, et süstemaatiline paigutus ei ole universaalne ega ole vastuvõetav iga laadi kirjanduse paigutamiseks. Seoses sellega on mitmed formaalsed paigutused raamatukogude praktikas kasutamist leidnud just spetsiaalset laadi kirjanduse paigutamiseks.

See aga ei tähenda, et raamatukogud, mis on määratud kõige otsesemas mõttes lugejate teenendamiseks, õigustaksid nende fondide formaalset paigutust.

19. sajandi lõpp-perioodil, kui Ameerika raamatukogud hakkasid rakendama meetodeid laiade lugejatehulkade värbamiseks ja lähendamise raamatuid lugejatele, tekkis vajadus raamatukogutehnika ratsionaliseerimise järele. Suure teoreetilise ja praktilise töö resultaadina töötati Ameerika Ühendriikides välja enam-vähem täielikud raamatukogutehnika vormid. Et suurendada raamatute ringkäiku ja lugejaid kiiresti teenindada, seati raamatukogutöö ümber uutele meetoditele. Raamatute paigutamiseks leiutas Ameerika raamatukoguteadlane Ch. Cutter autoritabelid.

Tänu sellele suurele tähelepanule, mida partei ja valitsus osutavad raamatukogunduse arendamisele, on Nõukogude Liidus paljude ürituste hulgas rakendatud ka ühtlased raamatukogutehnika uued vormid, kuhu osaliselt on lülitatud ameerika võtmeid, nende hulgas ka autorimärgise rakendamine. Autoritabelite kasutamisele võtmisega oli võimalik ka Nõukogude raamatukogudes läbi viia süstemaatilis-alfabeetiline paigutus.

Süstemaatilis-alfabeetilisel paigutusel seisavad raamatud riivileil samas järjestuses kui nende kaardid süstemaatilises kataloogis. Muidugi, kui raamat käsitleb mitmeid küsimusi ja vastavalt sellele saab ka teisikkaarte vastavasse liikidesse, siis riivile saab teda paigutada ikkagi ainult ühte liiki.

Süsteemaatilis-alfabeetiline paigutus võimaldab otsida raamatuid riuleilt mitte ainult nõudelehe järgi, nagu teiste paigutusviiside juures, vaid ka suulisel nõudmisel. Kui raamatukoguhoidjal tuleb abistada lugejat raamatu valikul, siis võib ta leida vajaliku kirjanduse riuilil ilma ettevalmistavate andmete otsimiseta kataloogist. Samuti võib lugeja ise kergesti leida temale vajalikud teatmeteosed ja muud raamatud avariilulite süsteemi korral, näit. lugemissaali teatmekogust.

4

Süsteemaatilise paigutuse rakendamisel peab raamatukoguhoidja vastavalt raamatukogu iseloomule ära määrata, millised liigid liigitussüsteemist ta võtab tarvitusele.

Praktilises töös tuleb silmas pidada, et ei ole otstarbekohane liike riuleile asetada üksteisele järgnevalt kümnendliigituse number-indeksite (0, 1, 2, 3, 3K, 4, 5, 6, 61, 63, 7, 8, 9, 91) järgi, vaid teatavad liigid tuleks koondada tähtsuse järgi. Harilikult asetatakse rahvaraamatukogudes laenutusele lähemale ühiskondlik-poliitiline kirjandus (3) ja marksism-leninism (3K) ning ajalugu (9), siis ilukirjandus (ilma liigi-indeksita, asetatakse autori-alfabeetiliselt). Siis tulevad raamatud loodusteaduse (5) ja tehnika (6) alalt. Samuti on soovitatav kõrvuti seada üksteisele sisult lähedasemad liigid, nagu keeleteadus (4) ja kirjandusteadus (8) jne.

Suure formaadiga raamatuid (üle 28 sm) võib eraldada üldisest paigutusest ja säilitada eri riuilil. Iga eraldatud raamatu asemele tuleb panna papist raamatuasenda ja, kus näidatakse autor ja pealkiri ning mingi leppemärk, mis näitab tema kohta suureformaadiliste raamatute seas (harilikult suured formaadid on alumistel riuilitel).

Riiuili ülemisse äärde märgitakse, missuguse liigi raamatud on sellel riuilil. Iga liigi ja all-liigi ette seatakse papist või vineerist liigieraldaja, mis ulatab raamatute vahelt välja. Liigieraldajale kirjutatakse teaduslike liikide puhul liigi-indeks ja -nimetus, kuid ilukirjanduse puhul alfabeedi täht ja loetavamate autorite puhul autori perekonnanimi.

Hädavajalik on hoolitseda raamatute täpse paigutuse eest. Eriti tähelepanelikult tuleb teostada lugejate poolt tagasitoodud raamatute tagasipaigutamine. Sellega vähendame raamatute äraütlemisi laenutamisel ja kiirendame raamatute leidmist riuleilt.

Süstemaatilise paigutuse orgaaniliseks puuduseks on, et iga liigi järgi tuleb jätta tagavararuumi riuleil uute vaheletulevate raamatute paigutamiseks. Samuti tuleb arvestada raamatufondide liikuvust. Kui palju me ka ruumi ei jätaks liigi kasvamiseks, varem või hiljem tuleb raamatukoguhoidjal ometi kõrvalliike edasi nihutada, et vabastada osa riuleid ühe või teise liigi kasuks.

Vaatamata neile puudustele ei saa ometi muuta üldist jaatavat hinnangut süstemaatilise paigutuse suhtes ja ta on siiski kõige paremaks paigutuseks tänapäeval. Raamatukogul on võimalus selle paigutuse juures kasutada kõiki teisi positiivseid omadusi. Ta saavutab suurt aja kokkuvõidu raamatute laenutamisel ja saab rakendada paremaid võtteid raamatute soovitamisel.

5

Süstemaatilis-alfabeetilisest paigutuses on šifris autorimärgist vaja selleks, et raamatuid saaks vastavasse kohta paigutada mehaaniliselt, et ei oleks vaja mõelda alati sellele, mis sugune neist alfabeetiliselt peab seisma enne, missugune pärast.

Autorimärgisel ei ole säärast absoluutset muutumatu tähendust kui liigitussüsteemi liigi-indeksil, vaid ta on ainult selleks, et kindlaks määrata raamatu suhteline koht antud liigi alfabeetilisest reas. Seega ei ole autorimärgiseid tarvis pähe õppida ega meeles pidada. Tuleb ainult ära õppida, kuidas kasutada tabeleid, et kiiresti ja vigadeta leida neist vajalikud märgised.

Autoritabelite rakendamise reegleis on esitatud mitmet laadi märkide lisamisi autorimärgisele: jaomärk, teose pealkirja märk, trükimärk jne. Neid võtteid tuleb rakendada peamiselt suuremates raamatukogudes. Tuleb tähele panna seda, et kui köide, pealkiri jne. on trükitud raamatuseljale, siis seda šifris märkida on ülearune.

Raamatud paigutatakse igale riulile vasakult paremale šifri järjekorras, s. o. liigitussüsteemi liigi piirides autorimärgiste järjekorras: tähtede järjekorras ja iga tähe piirides numbri järgi.

Suuremates raamatukogudes võib kasutada paralleelselt nii kahekohalisi kui ka kolmekohalisi autoritabeleid. Kolmekohalisi autoritabeleid rakendatakse ainult ülekoormatud tähtühendite (näit. tähed K, P jt.) puhul ning ka eriti suurte ja laialtkasutatavate liikide juures (näit. ilukirjanduse liigis).

Kui ühes liigis on kasutatud nii kahekohalisi kui ka kolmekohalisi autorimärgiseid, siis peavad kolmekohalised järgnema sellele kahekohalisele, mis kokku langeb tema kahe esimese arvuga. Seega oleks raamatute järjekord põllumajanduse (63) liigis järgmine:

63	63	63	63	63	63
K13	K135	K21	L77	M16	M164 jne.

Ladina tähestikuga fond ja venekeelne fond tuleb raamatukogus alati eraldi paigutada, sest mõlemas alfabeedis on tähti, mis välisvormilt sarnlevad, kuid sisuliselt erinevad, nagu B (vene v), H (vene n), P (vene r) jt. Kui neid paigutada ühise alfabeedi reana, siis võib tulla suuri sisulisi eksimusi. Ladina tähestikuga (eesti, inglise, saksa jt.) fondi ning venekeelse fondi eraldi paigutamise tingib ka tähtede erinev järjestus alfabeedis. Nõukogude Eesti raamatukogudes tuleb venekeelsete fondide jaoks kasutada L. B. Havkina poolt koostatud autoritabeleid.

H. Johani

Raamatute süstemaatilis-alfabeetiline paigutamine ja juhised autori- tabelite kasutamiseks

I

Raamatute paigutamine raamatukogudes süstemaatilis-alfabeetiliselt, s. o. süstemaatiliselt liikide järgi ja liigi ulatuses autori-alfabeetiliselt, ei ole raamatukogupraktikas uus süsteem. Uus on vaid selle rakendamise meetod autoritabelite alusel, mille esimeseks väljatöötajaks oli ameeriklane Charles Ammi Cutter (I. kate) (1837—1903).

See meetod muudab raamatukogutöö mehaanilisest raamatute käsitlemisest sisuliseks. Raamat ei ole sel juhul enam ese, mida võib seada ritta mehaaniliselt jooksva numeratsiooni järgi, vaid individuaalne üksus, mis juba raamatukokku saabudes sisuliselt tingib oma koha selles.

Kui raamatukoguhoidja saab uue raamatu, siis esimeses järjekorras peab ta otsustama, missugusesse liiki antud liigitussüsteemis raamat sisuliselt kuulub, ja seejärel asetab ta selle riiulile vastavasse liiki tähestikuliselt kas autorinime või selle puudumisel teose pealkirja järgi.

Kuid raamatu asetamine riiulile tähestikuliselt, samuti ta leidmine sealt tekitab raskusi, eriti kui raamatul puudub trükitud seljatiitel. Ka on võimata kirjutada autorinime ja sageli üsna pikka tiitlit küllaldase selgusega raamatuselja etiketi võrdlemisi väikesele pindalale.

Selle töö hõlbustamiseks on välja töötatud vastavad märgised — autorimärgised, mis sümboliseerivad raamatute autoreid ja nende teoseid ning võimaldavad asetada raamatuid riiulile alfabeetiliselt.

Need autorimärgised määratakse raamatule vastavate eritabelite — autoritabelite — põhjal, mis on võetud kasutamisele 19. sajandi üheksakümnendaist aastast alates.

Need tabelid ja autorimärgiste tarvitamine raamatukogudes Cutter'i autoritabelite põhjal levisid alguses Ameerika Ühendriikides, eriti rahvaraamatukogudes. 1926. a. kasutas Cutter'i meetodit raamatute paigutamise alal Ameerika Ühendriikide rahvaraamatukogudest 76⁰/₀ ja kõrgemate õppeasutiste raamatukogudest 87⁰/₀.

Peale Ameerika Ühendriikide on autoritabeleid välja töötatud ka paljudes teistes maades nii Euroopas kui ka mujal.

Nõukogude Liidus on raamatute süstemaatilis-alfabeetiline paigutusviis Cutter'i meetodi järgi võetud üldiselt tarvitusele kõigis rahvaraamatukogudes ja osaliselt ka teaduslikes raamatukogudes peamiselt L. B. Havkina poolt vene keele jaoks koostatud autoritabelite alusel, mille esimene väljaanne ilmus a. 1916. Praegu vene keele jaoks kasutatavaist väljaandeist ilmusid kolmekohalised autoritabelid a. 1940 ja kahekohalised a. 1945.*

Käesolevas raamatus on esitatud kahekohalised autoritabelid, mis rahuldavad eesti rahvaraamatukogude ja keskmiste teaduslike raamatukogude nõudeid. Neis on arvestatud meil kõige rohkem esinevad autorinimed ja eesti keelele omased tähtühendid.

II

Nagu iga raamatute paigutusviis, nii ka süstemaatilis-alfabeetiline paigutamine tingib igale raamatule oma kohaviida ehk šifri.

Kohaviit ehk šifr on märgis, mis näitab raamatu asukohta riiulil. Ta koosneb kahest osast: liiginumbriist ehk indeksist ja autorimärgisest.

Liiginumber ehk indeks näitab, missugusesse liiki raamat oma sisu poolest kuulub. Liiginumber antakse raamatule vastavalt raamatukogus tarvitusel oleva liigitussüsteemi, meil üldiselt tarvitusele võetud kümnendliigituse alusel.

Autorimärgis on lühike leppemärk, mis näitab raamatu alfabeetilist kohta liigis. Autorimärgis antakse raamatule autori,

* 1. Хавкина, Л. Б. Трехзначные авторские таблицы по методу Кеттера... С приложением двухзначных таблиц для иностранных языков. 3-е перераб. изд., Москва 1940.

2. Хавкина, Л. Б. Авторские таблицы по методу Кеттера (двухзначные). 15-е пересмотр. изд., Москва 1945.

koostaja või toimetaja perekonnanime või nende puudumise korral mõne muu järjestussõna põhjal.

Autorimärgis koosneb järjestussõna esimesest suurest tähest ja kahe- või kolmekohalisest arvust, mis leitakse selle tähe kohta koostatud autoritabelist ja seisab järjestussõna esimeste tähtedega kõige ühtuvama tähtühendi vastas.

Autoritabelid on eritabelid, millede järgi igale raamatukogu raamatule antakse autorimärgis. Neis vastab iga tähe jaoks eraldi moodustatud ja alfabeetiliselt asetatud tähekombinatsioonide (tähtühendite) reale arvude rida: kahekohalistes tabelites 01—99 ja kolmekohalistes 001—999.

Märkus: 0 (nulliga) algavate arvude tarvitamisest on mõned autoritabelite koostajad loobunud selle kirjutamisviisi sarnasuse tõttu O-tähega. Sel juhul esinevad kahekohalistes autoritabelites numbrid 10—99 ja kolmekohalistes 110—999.

Eri maade autorinimede kui ka keelte iseärasused on põhjuseks, et iga maa ja keele jaoks peab autoritabelid eraldi välja töötama, valides tabelitesse selle maa keeles ja autorinimedes kõige sagedamini esinevad tähtühendid.

Järjestussõna, mis on määrav autorimärgise andmisel, kujutab endast meil üldiselt maksvate kataloogimisreeglite järgi teose autori, toimetaja või koostaja perekonnanime või teose pealkirja esimest sõna. Kui autor või koostaja on raamatus nime tamata, siis on järjestussõnaks pealkirja esimene sõna.

Järjestussõna määramine on tähtsaks momendiks raamatu kirjeldamisel, sest järjestussõnade järgi toimub kaartide alfabeetiline järjestamine kataloogis. Samuti võetakse autorimärgis sellest sõnast, mis on põhikaardi järjestussõnaks.

Autorimärgise andmist või leidmist võib nimetada ka katteriseerimiseks vastava raamatute paigutusmeetodi väljatöötaja nime järgi, või ka autorimärgistamiseks.

III

Autorimärgise andmisel raamatule peab silmas pidama järgmisi juhiseid:

1. Autorimärgise leidmine

Autorimärgised antakse raamatule järjestussõnade järgi autoritabelite põhjal.

Kui näiteks tahame anda autorimärgist raamatule *Arnold Veimer*: „*Eesti NSV majandusprobleeme*“, siis peame selleks kasutama autoritabelit V-tähe kohta, kuna autori perekonnanimi, seega järjestussõna, algab tähega V.

Selles tabelis näeme, et alfabeetiliselt arvude rea vastu asetatud tähtühendite hulgas leidub tähtühend *Veim* ja et sellele vastab arv 37. Vastavalt sellele saab siis raamat autorimärgise V37. Kuna mainitud raamat kuulub kümnendliigituse järgi liiki *Rahvamajandus*, mida tähistab indeks 33, siis selle raamatu kohaviit ehk šifr on: 33 (liiginumber ehk indeks)

V37 (autorimärgis)

Raamatu puhul *Boris Pravdin*: „*Vene keele õpik kõrgematele koolidele*“ tarvitame autoritabelit tähe P kohta, kuna siin autori perekonnanimi algab tähega P.

Selles tabelis esinevad teiste hulgas kõrvuti tähtühendid ja arvud: *Pov 74, Pra 75, Pre 76*.

Näeme, et autorinime *Pravdin* esimene silp *Prav* vastab kõige rohkem tähtühendile *Pra*. Seega on autorimärgis sellele autorinimele *P75*, kohaviit ehk šifr aga 4, kusjuures indeks 4 märgib

P75

liiki *Keeleteadus*.

Kui meil on vaja katteriseerida mõnd *Friedebert Tuaglase* teost, siis kasutame autoritabelit tähe T kohta. Selles vastab autorinime esimesele silbile *Tug* tähtühend *Tug* arvuga 83, seega autorimärgis *T83*.

Autorinime *Anton Hansen Tammsaare* puhul kasutame samuti autoritabelit tähe T kohta. Selles esinevad järjestikku tähtühendid: *Tam, Tamm, Tamma, Tamme, Tammi, Tamms, Tamp* jne.

Näeme, et autorinimele *Tammsaare* vastab kõige rohkem tähtühend *Tamms*, seega autorimärgis on *T18*.

Siinjuures tuleb erilist tähelepanu pöörata sellele, et tuleb alati valida tähtühend, mis on kõige lähemal autorinimele või muule järjestussõnale, mis on määrav autorimärgise andmisel.

Näiteks ei tohi autorinimele *Tammsaare* anda autorimärgist tähtühendite *Tam* või *Tamm* järgi, sest tabelis esineb ka tähtühend *Tamms*, mis seisab autorinimele lähemal kui eelmised.

Nii ei tohi ka autorinimele *Vilde* anda autorimärgist tähtühendi *Vil* järgi, vaid peab selle andma *Vild* järgi. Järjestussõna *Virumaa* ei saa autorimärgist mitte tähtühendi *Vir*, vaid *Viru* järgi jne.

2. Autorimärgise õigekirjutus

Autorimärgises kirjutatakse täht (suur täht) ja arv kõrvuti ja ühekõrgustena. Nende vahele ei jäeta vaheruumi ega panda mingisuguseid märke, välja arvatud tähe O puhul. O eraldatakse autorimärgises kriipsukesega, sest tema kirjutamisviis sarnleb 0-ga (nulliga).

Näiteks autorinimi Obram saab autorimärgise O-04 (mitte O04) ja Ostrovski O-86 (mitte O86) jne.

3. Kohaviida õigekirjutus ja paigutamine

Kohaviit ehk šifr kirjutatakse kahes reas: üles märgitakse liiginumber ehk indeks ja alla autorimärgis.

Näiteks: 33, 4 jne. või $\frac{33}{V37} \frac{4}{P73}$

Kohaviit kirjutatakse raamatu tiitellehe vasakule poolele ülemisse nurka või mujale kindlaksmääratud kohale (olenevalt raamatukogu praktikast). Peale selle kirjutatakse kohaviit veel raamatukaardile, raamatuetiketile ja kataloogikaardile.

Kataloogikaardil kirjutatakse kohaviit ehk šifr kaardi vasakule nurgale: joone peale kirjutatakse liiginumber ehk indeks, joone alla aga autorimärgis.

Ilukirjanduslikele teostele liiginumbrit ei panda ja raamatu kohaviit koosneb ainult autorimärgisest, mis kataloogikaardil paigutatakse joone peale.

Kui kataloogi põhikaardile on vaja kirjutada viitekaarte, näiteks mitme autoriga teoste puhul, siis jääb põhikaardi kohaviit samaks ka viitekaardil.

Näiteks teos: A. Pint ja A. Elango: „Kasvatusteaduse alged”. Põhikaart kirjutatakse autorinimele Pint kohaviidaga 37. Sama P51

kohaviit jääb püsima ka viitekaardil, mis kirjutatakse autori-nimele Elango, sest raamat saab riulil asetseda ainult ühes kohas.

4. Autorimärgis ühe liigi piires

Ühes liigis ei tohi kahel eri järjestussõnal olla samasugust autorimärgist.

Selle vältimiseks tuleb autorimärgist valides süstemaatilise kataloogi järgi alati kontrollida, kas meie poolt valitud autorimärgist on antud liigis juba kasutatud või ei.

Näiteks kui mõnes liigis autorinimi *Aav* on saanud autorimärgise *A06*, siis samasse liiki kuuluv autorinimi *Aavasalu* ei tohi saada enam autorimärgist *A06*, sest see sümboliseerib autorinime *Aav*. Autorinimele *Aavasalu* tuleb anda autorimärgis, mis oleks eelmisest erinev ja koosneks kolmekohalisest arvust, näiteks *A065*, mida lähemalt selgitab peatükk „Autoritabelites puuduvad tähtühendid“.

5. Autorimärgis erinevates liikides

Erinevates liikides võib kasutada samasuguseid autorimärgiseid erinevate järjestussõnade puhul, sest liiginumber aitab siin leida raamatu õiget kohta riivilil ja segiminekut ei ole karta.

Võtame näiteks järgmised teosed: *Enn Kippel*: „Suure nutu ajal“ ja *Aksel Kipper*: „Maailma ruum ja tähed“. Mõlemad autorid võivad saada autorimärgise *K45* vastavalt tabelis *K* esinevale tähtühendile *Kipp*, sest need teosed kuuluvad erinevatesse liikidesse.

Kohaviidad neile teostele on: *Kippel* — *K45* (ilukirjandus) ja *Kipper* — *52* (astronoomia).

K45

6. Kahest nimest koosnev autorinimi

Mõnikord koosnevad autorinimed kahest sidekriipsuga ühendatud osast. Sel juhul antakse autorimärgis autorinime esimese osa järgi, arvestamata autorinime viimast osa.

Näiteks autorinimi *Rasmus Kangro-Pool* saab autorimärgise *K15* tähtühendi *Kan* järgi, *Hilda Maiste-Aller* *M10* tähtühendi *Mai* ja *Aleksei Novikov-Priboi* *N73* tähtühendi *Nov* järgi jne.

7. Kahe või kolme autoriga teosed

Kui mõnel teosel on kaks või kolm autorit, siis antakse sellele teosele autorimärgis esimese autori perekonnanime järgi. Teise ja kolmanda autori nimi jääb autorimärgises arvestamata.

Näiteks teos: *A. Pint* ja *A. Elango*: „Kasvatusteaduse alged“. Autorimärgis sellele teosele on *P45* vastavalt autorinimele *Pint*.

A. Humal, O. Rünk, A. Garšnek: „Kujutatav geomeetria“ saab autorimärgise autorinime Humal järgi H85 jne.

Nii asetatakse kuni kolme autoriga teosed riulile esimese autori nime järgi, arvestamata kaasautoreid.

8. Mitme nime all esinevad autorid

Mitme nime all esinevate autorite teosed tuleb viia kokku autorimärgise all, mis on antud selle autori puhul tavalisema ja tarvitataavama nime põhjal.

Näiteks Johannes Schütz — autorimärgis S31 ja Juhan Sütiste — autorimärgis S99.

Siin tuleb selle autori puhul tarvitada teist autorimärgist, sest autor on rohkem tuntud nime Sütiste all.

Siinjuures tuleb valiku puhul otsus langetada alati uuema ja autori enese poolt eelistatud nime kasuks. Nii tuleb eelistada Sargava't Peterson'ile, Laikmaa'd Laipman'ile, Saarest'e't Saaberg'ile jne.

Märkus: Eri seisukoha peab võtma autorinime Johannes Vares-Barbarus'e puhul, kelle luuleteosed on kirjutatud pseudo-nüümi (varjunime) Johannes Barbarus, poliitilise iseloomuga teosed aga Johannes Varesse nime all. See autori enese poolt tehtud selge vahe tuleb jätta ka autorimärgise andmisel. Nii esineksid kõik Vares-Barbaruse luuleteosed ilukirjanduse liigis autorinime Barbarus järgi, saades autorimärgise B13, kuna tema ühiskondlik-poliitilised teosed saavad autorimärgise autorinime Vares järgi V23.

9. Ühenimelised autorid

Kui ühes liigis esineb mitu ühenimelist autorit, siis need autorid saavad ka ühesuguse autorimärgise vastavalt nende perekonnanimele, kuna erinevate eesnimede puhul arvule lisatakse veel eesnime suur algustäht või ka kaks algustähte.

Näiteks esineb ilukirjanduse liigis kolm ühenimelist autorit: Arnold Liiv, Jakob Liiv ja Juhan Liiv.

Kõik nad saavad autorimärgise vastavalt nende perekonnanimele Liiv L54; Arnold Liiv aga L54A, Jakob Liiv L54J ja Juhan Liiv L54Ju.

Samuti toimime ka Aleksei ja Leo Tolstoi puhul. Aleksei Tolstoi saab autorimärgise T63A ja Leo Tolstoi T63L. Aleksander Ostrovskile antakse autorimärgis O-86A ja Nikolai Ostrovskile O-86N jne.

Kui ühenimelistel autoritel sarnlevad ka eesnimed, nagu *Alexander Dumas* vanem ja noorem, võib nad eraldada nii, et ühele lisame eesnime algustähe, teisele mitte.

Näiteks *Alexander Dumas* vanemale anname autorimärgise *D85* ja nooremale *D85A*.

Märkus: 1. Mõnikord võib tekkida vajadus juba kindlaksmääratud autorimärgist täiendada ühe või teise tähe lisamisega, mis on alati võimalik.

2. Praktiliselt on ühenimeliste autorite esinimine ühes liigis harukordne, esinedes peamiselt vaid ilukirjanduse liigis.

10. Anonüümne teos

Kui mõnel teosel puudub autor, toimetaja või koostaja või tal on rohkem kui kolm autorit, siis tuleb seda teost võtta anonüümsena ja talle anda autorimärgis teose pealkirja esimese sõna järgi. Sama maksab ka teoste kohta, millel on ainult autori nime initsiaalid (algustähed), kui neid ei ole võimalik avada.

Näiteks „*Eesti Tallinna Kaardiväe Laskurkorpuse võitlustee*“ saab autorimärgise vastavalt sõnale *Eesti E20*; *I. Lang, A. Paris, V. Peet, G. Reial*: „*Väike looduse sõber*“ saab autorimärgise sõna *Väike* järgi *V96*; „*Uus maksupoliitika*“. *Kokkuseadnud B. E.* saab autorimärgise sõna *Uus* järgi *U94* jne.

Kui samasse liiki satub kokku mitu anonüümset teost, mis algavad ühe ja sama sõnaga, siis lisatakse autorimärgisele järgmise erineva sõna esimene väike täht (vajaduse korral kaks või kolm esimest väikest tähte).

Teos „*Rahva tahe ja rahva otsus*“ saab autorimärgise *R07t*, kuna samasse liiki kuuluv „*Rahva viha ja rahva jõud*“ saab autorimärgise *R07v*.

Almanahhid, anonüümsed koguteosed, ajakirjad jne., millel on oma kindel nimetus, saavad autorimärgise selle nimetuse, aga mitte sellele nimetusele eelnevate sõnade järgi, kui neid esineb. Näiteks „*Sõjasarv*“ — autorimärgis *S96*; „*Aianduse ja mesinduse kuukiri*. „*Aed*“ — autorimärgis *A22* sõna *Aed* järgi jne.

11. Arvsõna järjestussõnana

Kui anonüümse teose pealkirjas esimesel kohal on arv, mis on valitud järjestussõnaks, siis saab see teos autorimärgise selle arvu sõnalise kirjutamise järgi.

Näiteks teos „1. mai rongkäikude laulud“ saab autorimärgise sõna *Esimene* järgi E85 ja „1001 öö muinasjutud“ sõna *Tuhat* järgi T84 jne.

12. Lühike ühesilbiline sõna järjestussõnana

Kui anonüümse teose esimeseks sõnaks on sidesõna või muu lühike ühesilbiline sõna, nagu *ja*, *ei*, *kui*, *kas*, *mis* jne., siis antakse sellele teosele autorimärgis selle sõna järgi: ja saab autorimärgise J01, ei E32 jne.

13. Lühend järjestussõnana

Kui anonüümse teose pealkirja esimeseks sõnaks on lühend, mis saab järjestussõnaks, siis tuleb see lühend avada: näiteks TRÜ = T(*artu*) R(*iiklik*) Ü(*likool*), TSN = T(*ööraha*) S(*aadikute*) N(*õukogu*) jne. Vastavalt sellele saab anonüümne teos, mis algab lühendiga TRÜ, autorimärgise sõna *Tartu* järgi T24, mitte aga lühendi TRÜ järgi. Samuti TSN puhul antakse autorimärgis sõna *Tööraha* järgi T98, mitte aga lühendi TSN järgi jne.

Erandlikult võib avamata jätta järgmised üldtuntud ja väga sageli esinevad lühendid: *Eesti NSV*, *NSVL*, *EK(b)P*, *ÜK(b)P*, *ELKNÜ*, *ÜLKNÜ*, *VNFSV*. Need lühendid võivad esineda järjestussõnadena. Nende jaoks on autoritabelites ette nähtud vastavad autorimärgised: *Eesti NSV* E21, *NSVL* N76, *EK(b)P* E45, *ÜK(b)P* Ü34 jne.

Siinjuures tuleb eriti silmas pidada, et nende lühendite tarvitamisel järjestussõnana peab olema järjekindel, sellest hoolimata, kas teose pealkiri algab lühendiga *ENSV*, *Eesti NSV* või sõnadega *Eesti Nõukogude Sotsialistlik Vabariik*. Igal juhul antakse teosele autorimärgis, mis vastab lühendile *Eesti NSV*, s. o. E21. *EK(b)P* peab saama alati autorimärgise E45, sellest hoolimata, et teos algab pealkirjaga *Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei*... jne.

14. Autorimärgis ja õigekirjareeglid

Autorimärgise leidmisel arvestatakse alati kehtivaid õigekirjareegleid.

Kui järjestussõna on raamatu tiitellehel esitatud vananenud või moonutatud kirjaviisis või õigekirja seisukohalt vigadega, siis antakse sellele järjestussõnale niisugune autorimärgis, mis vastab selle järjestussõna keeleliselt õigele vormile.

Näiteks teos „*Ramatu kulutaja*“ ei saa autorimärgist mitte tähtühendi *Ram* järgi *R13*, vaid *Raa* järgi *R01*, sest teose õige pealkiri peaks olema „*Raamatu kuulutaja*“. Samuti ka teos „*Maarahva kalender*“ saab autorimärgise mitte *Mar*, vaid *Maar* järgi *M03*, sest õige pealkiri peaks olema „*Maarahva kalender*“ jne.

15. Võõrautorite nimed

Autorinimesid ei muudeta. Võõrautorite nimed saavad autori-märgise nende originaalse kirjutamisviisi, mitte hääldamise järgi. Nii antakse autorinimele *Ylppö* autorimärgis tabeli *Y*, mitte aga *Ü* järgi. *Xenophon* saab autorimärgise tabeli *X*, mitte *K* järgi. *Shakespeare* saab autorimärgise tähtühendi *Sha* järgi *S44*, *Schiller* tähtühendi *Schi* järgi *S21*, *Rousseau* tähtühendi *Rou* järgi *R77* jne.

Märkus: Võõrkeelsete artiklite tarvitamine järjestussõnadena toimub kooskõlas kataloogimisreeglitega. Nii näiteks perekonnanimele eelnev määrav artikkel *Le, La, Les, Du* (romaani keeltes) ja eesliited *O', Mac, San, Fitz, Zur* loetakse järjestussõna osaks, olenemata sellest, kas nad kirjutatakse perekonnanimega kokku või lahku. Eessõnad *de ja von* perekonnanime ees ei tule arvesse.

16. Biograafiad

Biograafiad (elulood) võib asetada riulile ka isiku nime järgi, kelle kohta teos käib. Sel juhul lisatakse autorimärgisele autori perekonnanime suur initsiaal, eraldades ta autorimärgisest sidekriipsuga.

Näiteks teos: *Friedebert Tuglas*: „*Juhan Liiv*“.

See teos saab autorimärgise nime *Liiv* järgi *L54-T*.

Romain Rolland'i „*Tolstoi elu*“ saab autorimärgise *Tolstoi* järgi *T63-R* jne.

Autori poolt kirjutatud teosed tuleb asetada riulile enne tema kohta käivat kirjandust.

Märkus: Kataloogikaardil tuleb jätta järjestussõnaks ikkagi teose autori perekonnanimi, mitte selle isiku nimi, kelle kohta teos on kirjutatud. Viimane saab viitekaardi. Sel juhul saab põhikaart viitekaardi autorimärgise.

17. Marksismi-leninismi klassikute teoste katteriseerimine

Uuesti ilmuvates kümnendliigituse tabelites on eri liikidena välja toodud marksismi-leninismi klassikute — *Marxi, Engelsi*,

Lenini ja Stalini — teosed. Sel juhul langeb liigi indeks ühte autorimärgisega, mistõttu katteriseerimine ei toimu mitte autori nime, vaid teose pealkirja esimese sõna järgi.

Näiteks *J. Stalini* teosed kuuluvad liiki, mida tähistab indeks 3K3. Nii teos „Punaarmee kolmest isearasusest“ saab kohaviida 3K3,

P84 „Nõukogude Liidu Suurest Isamaasõjast“ 3K3, „NSV Liidu N95

Konstitutsiooni projektist“ 3K3 ja „Leninismi küsimusi“ 3K3 jne.
N76 L42

V. I. Lenini teosed kuuluvad liiki, mille indeks on 3K2. Nii *Lenini* teos „Imperialism kui kapitalismi kõrgeim staadium“ saab kohaviida 3K2, „Noorsooühingute ülesanded“ 3K2, „Mis

I38

N64

teha?“ 3K2, „Samm edasi, kaks tagasi“ 3K2 jne.

M58

S12

Teosed, mis käivad *Marxi*, *Engelsi*, *Lenini* ja *Stalini* elu ja tegevuse kohta, katteriseeritakse harilike reeglite põhjal. *Marxi* ja *Engelsi* kohta käivat kirjandust tähistab indeks 3K16, *Lenini* kohta käivat kirjandust indeks 3K26 ja *Stalini* kohta käivat kirjandust 3K36. Autorimärgis antakse sel juhul autori või koostaja perekonnanime või selle puudumisel teose pealkirja esimese sõna järgi.

18. Ühe autori teoste eraldamine

Ühe autori eri teoste eraldamiseks lisatakse vajaduse korral autorimärgises arvule veel teose pealkirja esimese sõna esimene täht (väike täht) või isegi kolm esimest väikest tähte.

Näited:

A. H. Tammsaare: „Tõde ja õigus“ — T18t;

„ „ „Poiss ja liblik“ — T18po;

„ „ „Põrgupõhja uus vanapagan“ — T18põ;

„ „ „Pikad sammud“ — T18pi;

„ „ „Elu ja armastus“ — T18e jne.

Saame riulil järgmise paigutuse: T18e, T18pi, T18po, T18põ, T18t.

Eduard Vilde: „Mahtra sõda“ — V62m;

„ „ „Prohvet Maltsvet“ — V62pr;

„ „ „Kui Anija mehed käisid Tallinnas“ — V62k;

- „Mäeküla piimamees“ — V62mä;
 „Külmale maale“ — V62kü;
 „Raudsed käed“ — V62r jne.

Paigutus riiulil: V62k, V62kü, V62m, V62mä, V62pr, V62r.

19. Teose eri jagude ja osade eraldamine

Ühe teose eri jaod ja osad märgitakse vajaduse korral autori-
märgise alla araabia numbriga.

Näiteks A. H. Tammsaare: „Tõde ja õigus“, 5 jagu. Autori-
märgised:

T18t,	T18t,	T18t,	T18t,	T18t
1	2	3	4	5

Kui tekib vajadus märkida autorimärgises veel mõnd väikse-
mat üksust, nagu näiteks vihk, siis märgitakse see samuti autori-
märgise alla araabia numbriga, eraldades ta komaga jao või
osa numbrist.

Näiteks Šestakov: „NSVL ajalugu“. I osa. 2 vihku. Autori-
märgised:

Š34,	Š34.
1,1	1,2

20. Aastaarv autorimärgises

Periodika, kalendrite jne. puhul märgitakse autorimärgise
alla aastaarv või aastaarvu kaks viimast numbrit.

Näiteks „Looming“ 1940, 1941, 1945, 1946. Autorimärgised:

L73,	L73,	L73,	L73	või	L73,	L73	jne.
1940	1941	1945	1946		40	41	

Poolaastate märkimise puhul eraldada aastaarv poolaasta
arvust komaga. Näiteks L73, L73 jne.

40,1	40,2
------	------

21. Eri trükkide märkimine autorimärgises

Kui on tegemist eri trükkide või väljaannetega, siis võib
need autorimärgises märkida araabia numbriga ümarsulgudes
autorimärgise järel. Riiulil asetatakse teose uuem trükk kui täht-
sam ja lugeja seisukohast olulisem enne vanemat trükki või
väljaannet, s. o. vasakule. Stereotüüpsete, s. o. muutmatute trük-
kide märkimine autorimärgises ei ole vajalik.

Näiteks J. V. Stalin: „Nõukogude Liidu Suurest Isamaasõjast“.
5 väljaannet. Autorimärgised selle teose eri väljaannetel on:
N93(5), N93(4), N93(3), N93(2), N93.

Märkus: Esimest trükki autorimärgises ei märgita.

22. Dubletid ja samasugused väljaanded

Dubletid (teisik-eksemplarid) ja ühe teose kaks või rohkem kui kaks samasugust väljaannet saavad ühesugused autorimärgised ja asetatakse riulil kõrvuti.

Samuti asetatakse kõrvuti sama väljaande mitmeköitelise teose üksikute jagude dubletid kui ka kogutud teoste eri jagude teisik-eksemplarid, mis saavad sama autorimärgise.

23. Eri keelte eraldamine

Venekeelsete raamatute paigutamiseks tuleb kasutada vene autoritabeleid, sest vene tähestik erineb ladina tähestikust.

Eri keeled võib eraldada eri värvi etikettidega.

24. Raamatuetikett

Raamatuetiketil peab autorimärgis olema kirjutatud selgesti ja kergesti loetavalt.

Päris õhukestele raamatutele võib etiketi kleepida üles raamatukaane vasakpoolsesse nurka.

Märkus: Kui raamatukogus on alles vähe raamatuid, võib juhtuda, et ühes liigis autorimärgistes esinevate arvude vahe on ühe tähe piirides suur. Näiteks esinevad ainult A03 ja A92. Raamatukogu kasvades need vahed jäävad väiksemaks ja võivad hoopis kaduda.

25. Autoritabelites puuduvad tähtühendid

Tähtühenditele, mis on autoritabelites ette nähtud, võib vajaduse korral juurde lisada uusi tähtühendeid, võttes kahekohalise arvu asemel tarvitusele kolmekohaline arv. Nii on võimalik iga kahe autoritabelis esineva tähtühendi vahe jagada veel kümneks, saades seega näiteks järgmised autorimärgised: A13, A130, A131, A132... A138, A139, A14, A140 jne.

Kui meil järjestussõnale sobiv autorimärgis autoritabelis puudub või on juba täidetud, siis peab alguses kindlaks mää-

rama, missuguse kahe tabelis esineva tähtühendi vahele see järjestussõna tähestikuliselt kuulub.

Võtame näiteks autorinime *Ablessimov*. Autoritabelis *A* me leiame järgmised tähtühendid koos nendele vastavate arvudega: *Ab 08, Abe 09, Abi 10, Abo 11, Abr 12, Ac 13* jne.

Kui annaksime autorinimele *Ablessimov* autorimärgise tähtühendi *Ab* järgi, siis rikuksime tähestikulist järjekorda, sest sel juhul satuks autorinimi *Ablessimov A08* riulil autorinime *Abels A09* ette, kuna ta aga peab olema selle järel. Tähtühendi *Abi* õige koht on tähtühendite *Abi* ja *Abo* vahel.

Niisugusel juhul võtame autorimärgise lähima eelneva tähtühendi järgi, antud juhul *Abi* järgi, s. o. *A10*, ja lisame sellele juurde mõne kolmanda arvu, näiteks 5. Nii saab autorinimi *Ablessimov* autorimärgise *A105*.

Arvu 5 või ka 6, mitte aga 1, 2, 8, 9 valime sellepärast, et jääks küllaldaselt ruumi juhuks, kui on veel vaja kasutada kolmanda arvu juurdelisamise võtet, näiteks tähtühendite *Abk, Abm, Abn* jne. puhul, mis samuti kuuluvad tähestikuliselt tähtühendite *Abi* ja *Abo* vahele.

Et hõlbustada raamatukoguhoidja tööd autorimärgiste leidmisel autoritabelites puuduvatele tähtühenditele, on käesoleva raamatu lõppu paigutatud tabelid, kus on näidatud, missuguse kolmekohalise arvu võiks saada üks või teine kahekohalises autoritabelites puuduv tähtühend. Ühtlasi on need kolmekohalised arvud juba üleminekuvormideks kolmekohalistele autoritabelitele, jäädes aluseks viimaste väljatöötamisele.

Muidugi tuleb silmas pidada, et kõike võimalikku ei saa siingi ette näha ja et ühel või teisel juhul raamatukoguhoidja ise peab otsustama, missugune autorimärgis valida autoritabelites puudvale või antud liigis juba täidetud tähtühendile.

IV

Andnud niiviisi igale raamatukogu raamatule kohaviida, võime ta kergesti asetada riulile süstemaatilis-alfabeetiliselt. Selle tagajärjel satuvad ühte liiki kuuluvad ühe autori teosed, niihästi jaod, osad, eri trükid ja eri väljaanded kui ka dubletid, riulil kokku.

Nii on raamatukoguhoidjal võimalik kergesti orienteeruda oma hooldusel olevate raamatute hulgas ja olla vahendajaks lugeja ja teoste vahel.

Kuna dubletid ja trükid seisavad riiulil kõrvuti, võib ta otsekohe ühe eksemplari puudumise korral kataloogi kasutamata võtta riiulilt teise. Ta võib lugejale ilma suurema vaevata näidata, millist kirjandust ja kui palju leidub raamatukogus soovitud alalt, millised jaod või osad ühel või teisel teosel raamatukogus puuduvad jne.

Raamatute süstemaatilis-alfabeetiline paigutusviis võimaldab raamatukoguhoidjal saada alalist ülevaadet oma raamatukogu koostisest, seega aidates teda raamatukogu täiendamisel uute raamatutega.

Peale kõige muu ühtlustab see raamatute paigutamiseviisi autoritabelite järgi raamatukogutööd üldse ja võimaldab ühel raamatukoguhoidjal raskusteta tööle hakata teises raamatukogus, sest samad autorid saavad paljudes raamatukogudes sama kohta viida ehk šifri.

Praktikaga raamatukoguhoidja harjub teost kergesti leidma ka raamatu suulisel nõudmisel, mis tõstab lugejate teenindamise kiirust ja töö kvaliteeti.

Praktilisi märkusi autoritabelite kasutajale

1. Autoritabelites esinevad mõned tähed sulgudes, näiteks tähtühendites *Ov(w)*, *Pes(š)*, *Mum(n)*, *Tui(j)* jne. See tähendab, et tähtühendid *Ov*, *Pes*, *Mum*, *Tui* jne. võib vajaduse korral asendada tähtühenditega *Ow*, *Peš*, *Mun*, *Tuj* jne., kui mõnes liigis eelmainitud tähtühendid on autorimärgiseks kasutamata.

Näiteks *Peškov* võib saada autorimärgise tähtühendi *Pes* järgi *P36*, *Owen Ov* järgi *097* jne.

2. Samuti toimitakse, kui autoritabelite algusse, mis käivad *C* ja *Z* kohta, on sulgudesse pandud (*Č*) ja (*Ž*). Sel juhul käivad *C* ja *Z* kohta moodustatud tähtühendid ka *Č* ja *Ž* kohta.

Näiteks tähtühend *Čap* annab autorimärgise *C06*, aga *Čap Č06*, *Zuk Z87* ja *Žuk Ž87* jne.

3. *I* ja *J*, *S* ja *Š*, *V* ja *W* sõna algul arvestatakse iseseisvate tähtedena ja neil on omaette autoritabelid.

Märkus: *W* tuleb tarvitusele ainult võõrkeelsete nimede ja järjestussõnade puhul. Kui vanas kirjaviisis meil kirjutatakse *W* (*Wilde*), siis tuleb valida *V*.

4. Tähtedele *Q*, *Ä*, *Ö*, *X*, *Y* on koostatud lühendatud tabelid, sest eesti keeles esineb väga vähe nende tähtedega algavaid järjestussõnu.

5. Autoritabelid on asetatud püstridadena (vertikaalselt).

Kuna arvude rida igale tähele on sama, siis ruumi kokkuhoiu mõttes on üks arvude rida paigutatud kahe naabertähe tähtühendite rea vahele ja kuulub seega nende tähtühendite juurde, mis asuvad temast vasakul, kui ka nende juurde, mis asuvad temast paremal.

Näiteks: Kut 90 Luts
Kuu 91 Lutt jne.

Autorinimi Kutsar saab autorimärgise K90 ja autorinimi Luts L90.

6. Autoritabelite koostamisel on arvestatud eesti tähestiku järjekorda, mida tuleb arvestada alati ka autoritabelite kasutamisel ja raamatute paigutamisel. See järjekord on järgmine:

a b c č d e f g h i j k l m n o p q r s š z ž t u v w õ ä ö ü x y

Kuna raamatute süstemaatilis-alfabeetiline paigutusviis Cutter'i meetodi järgi on eesti raamatukogude praktikas alles uus ja autoritabelite koostamine eesti raamatukogude jaoks on esimene sellesarnane katse, siis käesolevate autoritabelite koostaja palub kõiki, kes seda meetodit raamatute paigutamise alal hakkavad tegelikult rakendama, pöörduda küsimuste ja uute ettepanekutega ENSV Riikliku Avaliku Raamatukogu Metoodilise Kabineti poole.

A B

Aa	01	Ba	Ait	34	Ber	Ann	67	Boi
Aam	02	Bac	Aj	35	Berg	Ano	68	Boj
Aan	03	Bad	Ak	36	Bergm	Ans(z)	69	Bol
Aar	04	Bae	Aks(š)	37	Bergn	Ant	70	Bon
Aas	05	Bah	Akt	38	Bergs	Anu	71	Boo
Aav	06	Bai(j)	Aku	39	Berk	Anv	72	Bor
Aavi	07	Bak	Al	40	Berl	Ap	73	Born
Ab	08	Bal	Alb	41	Berm	Ar	74	Boro
Abe	09	Balz(s)	Alc	42	Bern	Ari(j)	75	Bos(z)
Abi(j)	10	Balt	Ald	43	Berr	Arl	76	Bou
Abo	11	Ban	Ale	44	Bert	Arm	77	Bov(w)
Abr	12	Bap	Alf	45	Bes(z)	Arn	78	Bra
Ac	13	Bar	Alg	46	Bet	Aro	79	Brau
Ad	14	Baro	Ali(j)	47	Bev(w)	Arr	80	Bre
Adam	15	Barr	Alk	48	Bi	Ars(š)	81	Bri(j)
Ade	16	Bart	All	49	Bie	Art	82	Bro
Adl	17	Bas(š, z)	Alm	50	Big	Aru	83	Bru
Adm	18	Bat	Als	51	Bil	Arv	84	Brü
Ado	19	Bau	Alt	52	Bin	As	85	Bu
Ads	20	Baum	Alu	53	Bio	Asp	86	Bud
Adu	21	Be	Alv	54	Bir	Ass	87	Buh
Ae	22	Bec	Am	55	Bis(š, z)	Ast	88	Bul
Af	23	Bed	Amm	56	Bj	Asu	89	Bun
Ag	24	Bee	Amo	57	Blα	At	90	Bur
Ah	25	Beh	Amt	58	Ble	Au	91	Burr
Aho	26	Bei(j)	Amu	59	Bli(j)	Aul	92	Bus(z)
Ahr	27	Bek	An	60	Blo	Aum	93	But
Ahu	28	Bel	And	61	Blu	Aun	94	Bux
Ahv	29	Ben	Ande	62	Blä	Aur	95	Bö
Ai	30	Benn	Andr	63	Blü	Aus	96	Bä
Ain	31	Beno	Ane	64	Bo	Aut	97	Bö
Air	32	Bens (z)	Ang	65	Bod	Auv	98	Bü
Ais(z)	33	Bent	Ani	66	Bog	Av(w)	99	By

C D

Ca	01	Da	(Č) Cet	34	Dem	(Č) Colm	67	Don
Cai(j)	02	Dah	Cev(w)	35	Den	Colo	68	Doo
Cal	03	Dai	Cha	36	Dep	Colu	69	Dop
Cam	04	Dal	Cham	37	Der	Colv	70	Dor
Can	05	Dam	Chan	38	Des(ž)	Com	71	Dos(z)
Cap	06	Dan	Chap	39	Det	Con	72	Dou
Car	07	Dani	Char	40	Deu	Conr	73	Dov(w)
Carl	08	Dann	Chas(z)	41	Dev(w)	Cons	74	Doy
Carm	09	Dant	Chat	42	Di	Cont	75	Dra
Carn	10	Dap(q)	Chau	43	Dic	Conv(w)	76	Dre
Caro	11	Dar	Chav	44	Did	Coo	77	Dri(j)
Carp	12	Das(š)	Che	45	Die	Coop	78	Dro
Carr	13	Dat	Chi	46	Diet	Cop	79	Dru
Cars	14	Dau	Chl	47	Dif	Cor	80	Dry
Cart	15	Daut	Chm	48	Dig	Cos	81	Ds(z)
Caru	16	Dav(w)	Cho	49	Dil	Cot	82	Dž
Carv	17	Day	Chr	50	Dim	Cou	83	Du
Cas	18	De	Chu	51	Din	Cov(w)	84	Duh
Cast	19	Ded	Ci	52	Dio	Cox	85	Dum
Caz	20	Dee	Clā	53	Dir	Coy	86	Dun
Cat	21	Def	Clau	54	Dis(š)	Cra	87	Dup
Cau	22	Deg	Clay	55	Dit	Cre	88	Dur
Cav(w)	23	Deh	Cle	56	Div(w)	Cri	89	Dus
Cax	24	Dei(j)	Cli	57	Dix	Cro	90	Dut
Cay	25	Dek	Clo	58	Dj	Cru	91	Duu
Ce	26	Del	Clu	59	DI	Cry	92	Duv(w)
Cel	27	Dele	Cly	60	Dm	Cs(z)	93	Duy
Cem	28	Deli(j)	Co	61	Dn	Cu	94	Dv(w)
Cen	29	Dell	Coe	62	Do	Cur	95	Dō
Cep	30	Delo	Coh	63	Doh	Cus(z)	96	Dä
Cer	31	Delp	Coi	64	Dok	Cut	97	Dö
Cerv	32	Delt	Col	65	Dol	Cuv	98	Dü
Ces(z)	33	Delv(w)	Coll	66	Dom	Cy	99	Dy

Ea	01	Fa	Eih	34	Fie	Engs	67	Frank
Eb	02	Fad	Eik	35	Fig	Enk	68	Franz
Ebe	03	Fae	Eil	36	Fil	Enn	69	Frant
Ebn	04	Fag	Eim	37	Fim	Eno	70	Frap
Ec	05	Fah	Ein	38	Fin	Ent	71	Frau
Eck	06	Fai(j)	Eins(z)	39	Fir	Eo	72	Fre
Ed	07	Fak	Eis	40	Fis	Ep	73	Frei
Ede	08	Fal	Eisens	41	Fit	Er	74	Freim
Edg	09	Fall	Eisn	42	Fla	Eri(j)	75	Frek
Edi	10	Fam	Eit	43	Flau	Erk	76	Fren
Edm	11	Fan	Ej	44	Fle	Erl	77	Freu
Eds	12	Far	EK(b)P	45	Flet	Erm	78	Frey
Edu	13	Farm	Eke	46	Fleu	Ern	79	Freyt
Edv(w)	14	Farr	Ekh	47	Fli(j)	Ero	80	Fri
Ee	15	Fas(š)	Ekk	48	Flo	Ers(z)	81	Frie
Eel	16	Fat	Ekl	49	Flu	Ert	82	Fries
Een	17	Fau	Ekm	50	Flö	Erv(w)	83	Frim
Eer	18	Fav(w)	Eks	51	Flü(y)	Es	84	Fris
Ees	19	Fe	El	52	Fo	Esi	85	Frit
Eesti	20	Fed	Eli(j)	53	Fog	Esk	86	Fro
Eesti NSV	21	Feh	Elk	54	Fok	Esl	87	Fru
Eestim	22	Fei(j)	ELKNÜ	55	Fol	Esm	88	Frä
Eestl	23	Fel	Ell	56	Fon	Eso	89	Frö
Ef	24	Fem	Elm	57	Fonv	Esp	90	Frü(y)
Eg	25	Fen	Els(z)	58	For	Ess	91	Fu
Eh	26	Feo	Elt	59	Fors	Est	92	Ful
Ehr	27	Fer	Elu	60	Fort	Eš(z)	93	Fun
Ehrl	28	Ferr	Elv	61	Fos(š)	Et	94	Fur
Ehrm	29	Fes(š)	Em	62	Fot	Eu	95	Fus(š)
Ehrs	30	Fet	En	63	Fou	Ev	96	Fä
Eht	31	Feu	Eng	64	Fov(w)	Ew	97	Fö
Ei	32	Fev(w)	Engel	65	Fra	Ex	98	Fü
Eid	33	Fi	Engl	66	Fran	Ey	99	Fy

G H

Ga	01	Haa	Gid	34	Hed	Gran	67	Hof
Gad	02	Haar	Gie	35	Hee	Gras(z)	68	Hoi
Gag	03	Haas	Gil	36	Heg	Grau	69	Hol
Gai(j)	04	Haav	Gim	37	Hei	Gray	70	Holl
Gal	05	Hab	Gin	38	Heid	Gre	71	Holm
Gall	06	Hae	Gio	39	Heil	Greg	72	Hols(z)
Gals	07	Hag(h)	Gir	40	Heim	Grei	73	Hom
Gam	08	Hai(j)	Gj	41	Hein	Grel	74	Hoo
Gan	09	Hak	Gla	42	Heit	Gren	75	Hor
Gar	10	Hal	Gle	43	Hel	Grev(w)	76	Hos(š)
Garn	11	Hall	Gli	44	Hell	Grey	77	Hou
Garr	12	Halm	Glo	45	Helm	Gri	78	Hov(w)
Gars(š)	13	Ham	Glu	46	Hen	Gril	79	Hr
Gas(z)	14	Hams	Glü(y)	47	Her	Grim	80	Hu
Gau	15	Han	Gn	48	Herm	Grin	81	Hud
Gay	16	Hans	Go	49	Herr	Gro	82	Hug
Ge	17	Har	Goe	50	Herz(s)	Gron	83	Hui
Gei(j)	18	Hard	Goet	51	Hes	Gros	84	Hul
Geis	19	Hari	Gog	52	Heu	Gross	85	Hum
Gel	20	Harj	Gol	53	Hey	Grot	86	Hun
Gen	21	Harl	Goli(j)	54	Hi	Gru	87	Hup
Geo	22	Harm	Goll	55	Hii	Grü	88	Hur
Ger	23	Harr	Golo	56	Hil	Grünt	89	Hus
Geri	24	Hart	Golt	57	Him	Gu	90	Hut
Gerl	25	Hartm	Gom	58	Hin	Gul	91	Huu
Germ	26	Haru	Gon	59	Hinn	Gum	92	Huv(w)
Gern	27	Has(š, z)	Gont	60	Hint	Gun	93	Hux
Gero	28	Hcu	Goo	61	Hio	Gur	94	Huy
Gers(š)	29	Haup	Gor	62	Hir	Gus(z)	95	Hv(w)
Gert	30	Haus	Gork	63	His	Gut	96	Hä
Gerv	31	Hav(w)	Gos(z)	64	Hit	Gö	97	Hö
Ges(z)	32	Hay	Got	65	Hl	Gü	98	Hü
Gi	33	He	Gra	66	Ho	Gy	99	Hy

I J

Ib	01 ja	Ime	34 Jar	Irm	67 Juhi
Ibr	02 Jaa	Imi	35 Jas(š, z)	Irr	68 Juhk
Ibs	03 Jaak	Imm	36 Jat	Irs	69 Juht
Ibu	04 Jaam	Imo	37 Jau	Irt	70 Juhu
Ic	05 Jaan	Imp	38 Jav(w)	Iru	71 Juk
Id	06 Jaanu	Imu	39 Je	Irv(w)	72 Jul
If	07 Jaanv	In	40 Jee	Is	73 Jum
Ig	08 Jaap	Inb	41 Jef	Ise	74 Jun
Ign	09 Jab	Inc	42 Jeg	Ish	75 Jur
Igo	10 Jac	Ind	43 Jek	Isi(j)	76 Jus(š)
Igr	11 Jad	Inf	44 Jel	Isk	77 Jut
Igu	12 Jag	Ing	45 Jem	Isl	78 Juu
Ih	13 Jah	Ingl	46 Jen	Ism	79 Juv(w)
Ihl	14 Jai	Ingm	47 Jep	Iso	80 Jõ
Ihn	15 Jak	Ingr	48 Jer	Isr	81 Jõg
Ihr	16 Jako	Ings	49 Jes	Iss	82 Jõh
Ihu	17 Jakov	Ingv	50 Jev(w)	Ist	83 Jõk
Ii	18 Jaks	Inh	51 Jo	Isu	84 Jõu
Iir	19 Jal	Ini	52 Joh	Isv(w)	85 Jõõ
Iis	20 Jald	Ink	53 Johan	Iš	86 Jä
Iiv	21 Jalg	Inl	54 John	Iz(ž)	87 Jän
Ik	22 Jall	Inm	55 Jok(l)	It	88 Jär
Il	23 Jalm	Inn	56 Jom(n)	Iva	89 Järv
Ill	24 Jalo	Ino	57 Joo	Ival	90 Järve
Illi	25 Jalu	Ins	58 Jor	Ivan	91 Järvi
Illu	26 Jam	Inst	59 Jos(z)	Ivano	92 Jää
Ilm	27 Jan	Insu	60 Jot	Ivar	93 Jö
Ilo	28 Janns	Int	61 Jou	Ivas	94 Jü
Ilp	29 Jans	Inu	62 Jov	Ive	95 Jürg
Ilu	30 Jant	Inv	63 Ju	Ivg	96 Jüri(j)
Ilv	31 Janu	Io	64 Jug	Ivo	97 Jürm
Im	32 Janv	Ip	65 Juh	Ivu	98 Jürn
Imb	33 Jao	Ir	66 Juhe	Iw	99 Jürv

K L

Ka	01	La	Kib	34	Lei	Kop	67	Lo
Kaa	02	Laa	Kid	35	Lein	Kor	68	Loi(j)
Kab	03	Laan	Kie	36	Leis	Kos(š, z)	69	Lok
Kad	04	Laar	Kih	37	Leit	Kot	70	Lom
Kae	05	Laas	Kii	38	Leiv	Kov	71	Lon
Kag	06	Laat	Kik	39	Lek	Kra	72	Loo
Kah	07	Lab	Kil	40	Lel	Kre	73	Loom
Kai	08	Lad	Kim	41	Lem	Kreu	74	Loon
Kaj	09	Lae	Kin	42	Len	Kri	75	Loor
Kak	10	Lag	Kio	43	Leo	Kro	76	Loos
Kal	11	Lah	Kip	44	Lep	Kru	77	Loot
Kall	12	Lai	Kipp	45	Lepp	Krõ	78	Lor
Kalm	13	Laj	Kir	46	Leps	Krü	79	Los(z)
Kam	14	Lak	Kis	47	Ler	Ku	80	Lot
Kan	15	Lal	Kit	48	Les(z)	Kuh	81	Lu
Kap	16	Lam	Kiv	49	Let	Kui(j)	82	Luh
Kar	17	Lan	Kivi	50	Lev(w)	Kuk	83	Lui(j)
Kas(š, z)	18	Lao	Kla	51	Li	Kul	84	Luk
Kat	19	Lap	Kle	52	Lii	Kum	85	Lum
Kau	20	Lar	Kli	53	Liit	Kun	86	Lun
Kav	21	Las	Klo	54	Liiv	Kup	87	Lur
Ke	22	Last	Klu	55	Liivi	Kur	88	Lus(z)
Kee	23	Lat	Kn	56	Lil	Kus(š, z)	89	Lut
Keh	24	Lau	Ko	57	Lill	Kut	90	Luts
Kei(j)	25	Laur	Koe	58	Lim	Kuu	91	Lutt
Kel	26	Laus	Kog	59	Lin	Kv(w)	92	Luu
Ken	27	Lav(w)	Koh	60	Lind	Kõ	93	Lõ
Kep	28	Le	Koi(j)	61	Linn	Kä	94	Lä
Ker	29	Lee	Kok	62	Lint	Kär	95	Lät
Kes	30	Lees	Kol	63	Lip	Käs	96	Lää
Ket	31	Leet	Kom	64	Lis	Kää	97	Lö
Kev	32	Leev	Kon	65	Lit	Kö	98	Lü
Ki	33	Leh	Koo	66	Liv(w)	Kü	99	Lüü

M N

Ma	01	Naa	Mek	34	Nem	Mor	67	Norr
Maar	02	Nab	Mel	35	Neo	Mos(z)	68	Nors(t)
Maar	03	Nac	Mem	36	Nep	Mot	69	Norv
Maas	04	Nad	Men	37	Ner	Mou	70	Nos
Mac	05	Nae	Meo	38	Nes	Mu	71	Not
Mad	06	Naf	Mer	39	Net	Mui	72	Nou
Mae	07	Nag	Meri	40	Neu	Mul	73	Nov(w)
Mag	08	Nah	Merk	41	Nev(w)	Mum(n)	74	Nox
Mah	09	Nai	Merr	42	Ney	Mur	75	Noy
Mai	10	Naj	Mes(š,z)	43	Ni	Mus(š,z)	76	NSVL
Maj	11	Nak	Met	44	Nic	Mut	77	Nu
Mak	12	Nal	Mets	45	Nie	Muu	78	Nug
Mal	13	Nam	Mett	46	Niet	Mö	79	Nui(j)
Mam	14	Nan	Mey	47	Nig	Mön	80	Nuk
Man	15	Nao	Mi	48	Nih	Mör	81	Num
Mant	16	Nap	Mih	49	Nii	Mös	82	Nup
Mar	17	Nar	Mihk	50	Nik	Möt	83	Nur
Mark	18	Narv	Mii	51	Nil	Möö	84	Nurm
Marl	19	Nas	Mik	52	Nim	Mä	85	Nus
Marr	20	Nat	Mil	53	Nin	Mäg	86	Nut
Mart	21	Nats	Mill	54	Nip	Mäl	87	Nuu
Marx	22	Natu	Milt	55	Nir	Män	88	Nõ
Mas(z)	23	Nau	Min	56	Nis(ž, z)	Männ	89	Nõi
Mat	24	Nav(w)	Mir	57	Nit	Mär	90	Nõm
Mats	25	Ne	Mis	58	Niv(w)	Mäs	91	Nõo
Matt	26	Neb	Miš	59	Nj	Mät	92	Nõu
Mau	27	Nec	Mit	60	No	Mää	93	Nõuk
Maur	28	Ned	Mo	61	Nok	Mö	94	Nõv
Mav(w)	29	Nee	Mol	62	Nol	Mü	95	Nä
Me	30	Neg	Molo	63	Nom	Mül	96	Nää
Mee	31	Nei(j)	Mon	64	Noo	Mün	97	Nö
Meh	32	Nek	Moo	65	Nor	Müü	98	Nü
Mei	33	Nel	Mop	66	Norm	My	99	Ny

O P

Oa	01	Pa	Ol	34	Pen	Orl	67	Pon
Ob	02	Pab	Olb	35	Per	Orm	68	Poo
Obe	03	Pag	Old	36	Pes(š, z)	Orn	69	Pop
Obr	04	Pah	Ole	37	Pet	Oro	70	Por
Obs(š,z)	05	Pai(j)	Olh	38	Peter	Orp	71	Pos(z)
Obu	06	Pak	Oli	39	Petr	Orr	72	Pot
Oc	07	Pal	Oliv	40	Pets(z)	Ors(z)	73	Pou
Od	08	Pall	Oll	41	Pett	Ort	74	Pov(w)
Oe	09	Palm	Olm	42	Pev(w)	Oru	75	Pra
Oel	10	Palo	Olo	43	Pf	Orv	76	Pre
Oen	11	Palv(u)	Olr	44	Ph	Os	77	Pri(j)
Oer	12	Pan	Ols(š, z)	45	Pi	Osk	78	Pro
Oes	13	Pap	Olt	46	Pih	Osl	79	Pru
Oet	14	Par	Olu	47	Pii	Osm	80	Prä
Of	15	Pari	Olv	48	Pik	Osn	81	Ps(š)
Og	16	Park	Olü(y)	49	Pil	Oso	82	Pu
Ogo	17	Parl	Om	50	Pim	Oss	83	Pul
Oh	18	Parm	On	51	Pin	Ost	84	Pun
Oi	19	Parr	One	52	Pio	Ostr	85	Pur
Oin	20	Pars(z)	Oni	53	Pip	Ostro	86	Pus(š)
Ois	21	Part	Onk	54	Pir	Osts(u)	87	Puu
Oit	22	Parv	Onn	55	Pis(z)	Ostv(w)	88	Põ
Oja	23	Pas(š,z,ž)	Ont	56	Pit	Osv	89	Põl
Ojam	24	Pat	Onu	57	Pla	Oš	90	Pöll
Ojan	25	Pau	Oo	58	Ple	Oz(ž)	91	Pä
Ojas	26	Pav(w)	Op	59	Pli	Ot	92	Pär
Ojav	27	Pay	Opp	60	Plo	Ots	93	Pärn
Oje	28	Pe	Opt	61	Plu	Ott	94	Pärnu
Ok	29	Pee	Or	62	Po	Otv(w)	95	Pärt
Okk	30	Peh	Ore	63	Poh	Ou	96	Päs
Oks	31	Pei(j)	Org	64	Poi(j)	Ov(w)	97	Pät
Okt	32	Pek	Ori(j)	65	Pok	Ox	98	Pö
Oku	33	Pel	Ork	66	Pol	Oy	99	Pü

Q R

<p>Q</p> <p>01 Raa</p> <p>02 Rab</p> <p>03 Rad</p> <p>04 Ræ</p> <p>Qua</p> <p>05 Rag</p> <p>06 Rah</p> <p>07 Rahv</p> <p>08 Rahvu</p> <p>09 Rai</p> <p>Quan</p> <p>10 Raj</p> <p>11 Rak</p> <p>12 Ral</p> <p>13 Ram</p> <p>14 Ran</p> <p>Quar</p> <p>15 Rann</p> <p>16 Rap</p> <p>17 Ras(z)</p> <p>18 Rat</p> <p>19 Rau</p> <p>Quas</p> <p>20 Rauds</p> <p>21 Raudt</p> <p>22 Rauk</p> <p>23 Raum</p> <p>24 Raun</p> <p>Quat</p> <p>25 Raup</p> <p>26 Raus</p> <p>27 Raut</p> <p>28 Rav(w)</p> <p>29 Re</p> <p>Que</p> <p>30 Red</p> <p>31 Ree</p> <p>32 Reg</p> <p>33 Reh</p>	<p>34 Rei</p> <p>Quel</p> <p>35 Reim</p> <p>36 Rein</p> <p>37 Reis(z)</p> <p>38 Rek(l)</p> <p>39 Rem</p> <p>Quen</p> <p>40 Ren</p> <p>41 Rep</p> <p>42 Res(z)</p> <p>43 Ret</p> <p>44 Rev(w)</p> <p>Quer</p> <p>45 Rey</p> <p>46 Ri</p> <p>47 Rid</p> <p>48 Rie</p> <p>49 Rig</p> <p>Ques</p> <p>50 Rih</p> <p>51 Rii</p> <p>52 Rik</p> <p>53 Ril</p> <p>54 Rim</p> <p>Quet</p> <p>55 Rin</p> <p>56 Rip</p> <p>57 Ris(š)</p> <p>58 Rit</p> <p>59 Riv(w)</p> <p>Queu</p> <p>60 Rj</p> <p>61 Ro</p> <p>62 Rog</p> <p>63 Roh</p> <p>64 Rok</p> <p>Quev(w)</p> <p>65 Rol</p> <p>66 Rom</p>	<p>67 Ron</p> <p>68 Roo</p> <p>69 Roos</p> <p>Qui</p> <p>70 Root</p> <p>71 Ros</p> <p>72 Rose</p> <p>73 Rosi</p> <p>74 Ross</p> <p>Quin</p> <p>75 Rost</p> <p>76 Rot</p> <p>77 Rou</p> <p>78 Rov(w)</p> <p>79 Ru</p> <p>Quir</p> <p>80 Rud</p> <p>81 Ruh</p> <p>82 Ruk</p> <p>83 Rul</p> <p>84 Rum</p> <p>Quit</p> <p>85 Run</p> <p>86 Rup</p> <p>87 Rus</p> <p>88 Rut</p> <p>89 Ruu</p> <p>Quo</p> <p>90 Ruv(w)</p> <p>91 Rõ</p> <p>92 Rã</p> <p>93 Rän</p> <p>94 Räs</p> <p>Qv(w)</p> <p>95 Rät</p> <p>96 Rää</p> <p>97 Rö</p> <p>98 Rü</p> <p>99 Ry</p>
--	--	--

Sa	01	Ša	See	34	Šes(z)	Sok	67	Šta
Saa	02	Šad	Sei	35	Šet	Sol	68	Šte
Saal(m,n,p)	03	Šaf	Sel	36	Šev	Som	69	Šti
Saar (s,t,v)	04	Šag	Sem	37	Ši	Son	70	Što
Sab	05	Šah	Sen	38	Šid	Soo	71	Štr
Sac	06	Šai(j)	Sep	39	Šif	Sor	72	Štš
Sad	07	Šak	Ser	40	Šig	Sos(z)	73	Štše
Sag(h)	08	Šal	Ses(z)	41	Ših	Sot	74	Štsel
Sai(j)	09	Šalō	Set	42	Šil	Spa	75	Štšep
Sak	10	Šam	Sev(w)	43	Šim	Spe	76	Štšer
Sal	11	Šan	Sha	44	Šin	Spi(o)	77	Štšet
Sam	12	Šap	Shaw	45	Šip	Spr	78	Štši
San	13	Šar	She(i)	46	Šir	Spu	79	Štšo
Sap	14	Šas	Sho(u)	47	Šis(š)	Sta	80	Štšu
Sar	15	Šaz	Si	48	Šit	Ste(i)	81	Štu
Sas(z)	16	Šat	Sie	49	Šiv	Sto	82	Šu
Sau	17	Šau	Sih	50	Šj	Str	83	Šuh
Sav(w)	18	Šav	Sii	51	Šk	Stu	84	Šuk
Scha	19	Še	Sik	52	Šl	Su	85	Šul
Sche	20	Šed	Sil	53	Šm	Sui(j)	86	Šum
Schi	21	Šef	Sim	54	Šn	Suk(l)	87	Šun
Schl	22	Šeg	Sin	55	Šo	Sum	88	Šup
Schm	23	Šeh	Sip	56	Šok	Sun	89	Šur
Schn	24	Šei	Sir	57	Šol	Sup	90	Šus
Scho	25	Šek	Sis(z)	58	Šom	Sur	91	Šut
Schr	26	Šel	Sit	59	Šon	Sus(š, z)	92	Šuv
Schu	27	Šem	Siv(w)	60	Šop	Suu	93	Šva
Schw	28	Šen	Sj	61	Šor	Suv(w)	94	Šve
Schä	29	Šep	Sk	62	Šos(z)	Sv(w)	95	Švi
Schö	30	Šer	Sl	63	Šot	Sö	96	Švo
Schü	31	Šerr	Sm	64	Šov	Sä	97	Švu
Sco	32	Šerš	Sn	65	Šp	Sö	98	Švö
Se	33	Šert	So	66	Šr	Sü	99	Šö

Z Ž

(ž)	Za	01	(ž)	Zek	34	(ž)	Zn	67
	Zac	02		Zel	35		Zo	68
	Zad	03		Zeli	36		Zoe	69
	Zaf	04		Zell	37		Zof	70
	Zag	05		Zels(t)	38		Zol	71
	Zah	06		Zem	39		Zom	72
	Zai	07		Zen	40		Zon	73
	Zak	08		Zep	41		Zoo	74
	Zal	09		Zer	42		Zop	75
	Zam	10		Zes	43		Zor	76
	Zan	11		Zet	44		Zos(š)	77
	Zano	12		Zett	45		Zot	78
	Zans	13		Zeü	46		Zou	79
	Zant	14		Zev	47		Zov	80
	Zap	15		Zey	48		Zr	81
	Zar	16		Zg	49		Zs	82
	Zas	17		Zh	50		Zt	83
	Zat	18		Zi	51		Zu	84
	Zau	19		Zie	52		Zuc	85
	Zav	20		Zig	53		Zug	86
	Zb	21		Zih	54		Zuk	87
	Zd	22		Zik	55		Zul	88
	Ze	23		Zil	56		Zum	89
	Zec	24		Zim	57		Zun	90
	Zed	25		Zin	58		Zup	91
	Zeg	26		Zip	59		Zur	92
	Zeh	27		Zir	60		Zus	93
	Zei	28		Zis(z, ž)	61		Zut	94
	Zeis	29		Zit	62		Zuv	95
	Zeit	30		Ziv	63		Zw(v)	96
	Zeits	31		Zj	64		Zwe	97
	Zeitu	32		Zl	65		Zwi	98
	Zej	33		Zm	66		Zy	99

T U

Ta	01	Ua	Te	34	Ul	Top	67	Unu
Taa	02	Ub	Ted	35	Ulf	Tor	68	Unv(w)
Tab	03	Ubi	Tee	36	Ulg	Tou	69	Uo
Tae	04	Uc	Teh	37	Uli(j)	Tra	70	Up
Tag(h)	05	Ud	Tei(j)	38	Ulk	Tre	71	Ups
Tai(j)	06	Udo	Tek	39	Ull	Treu	72	Ur
Tak	07	Udr	Tel	40	Ulm	Tri	73	Urg
Tal	08	Udu	Tem	41	Ulo	Tro	74	Uri
Tall	09	Ue	Ten	42	Ulp	Tru	75	Url
Talt	10	Uex	Tep	43	Ulr	Trü(y)	76	Urm
Talu	11	Uf	Ter	44	Uls	Ts	77	Urs(z)
Talv	12	Ug	Tes	45	Ult	Tš	78	Urt
Tam	13	Ugr	Tet	46	Ulu	Tše	79	Uru
Tamm	14	Uh	Tev(w)	47	Ulv	Tši(o)	80	Urv
Tamma	15	Uhl	Tha(e)	48	Um	Tšu	81	Us
Tamme	16	Uhm	Thi	49	Un	Tu	82	Usk
Tammi	17	Uhr	Tho	50	Und	Tug	83	Usp
Tamms	18	Uht	Ti	51	Undl	Tuh	84	Usr
Tamp(r, s)	19	Uhu	Tig	52	Undr	Tui(j)	85	Uss
Tamy	20	Uhv	Tih	53	Unds	Tuk	86	Ust
Tan	21	Ui	Tii	54	Undv	Tul	87	Usu
Tap	22	Uim	Tik	55	Une	Tum(n)	88	Usv
Tar	23	Uin	Til	56	Ung	Tup	89	Uš
Tart	24	Uip	Tim	57	Unh	Tur	90	Uz(ž)
Tartum	25	Uir	Tin	58	Uni	Tus	91	Ut
Tarv	26	Uis	Tis(š, z)	59	Univ	Tut	92	Uu
Tas	27	Uit	Tit	60	Unk	Tuu	93	Uur
Tass	28	Uiv	To	61	Unl	Tuv	94	Uus
Tasu	29	Uj	Tol	62	Unn	Tv(w)	95	Uust
Tat	30	Uk	Tols	63	Uno	Tö	96	Uut
Tau	31	Ukr	Tom	64	Unr	Tä	97	Uuv
Tav	32	Uks	Toms	65	Uns	Tö	98	Uv(w)
Tay	33	Uku	Too	66	Unt	Tü	99	Ux

V W

Vaa	01	Wa	Vee	34	Weit	Vilu	67	Wili
Vab	02	Wac	Veg	35	Wel	Vin	68	Wilk
Vac	03	Wad	Vei	36	Well	Vir	69	Will
Vad	04	Waf	Veim	37	Wels(z)	Virk	70	Wils
Vae	05	Wag	Vein	38	Welt	Virm	71	Wim
Vag	06	Wagn	Veis(z)	39	Wen	Viro	72	Win
Vah	07	Wah	Veit	40	Wenz	Viru	73	Wink
Vai(j)	08	Wai	Vek	41	Went	Vis(š)	74	Winn
Vak	09	Wak	Vel	42	Wer	Vit	75	Wins
Val	10	Wal	Veli	43	Wern	Viv(w)	76	Wint
Valg	11	Wald	Vell	44	Werr	Vj	77	Wir
Vali(j)	12	Wale	Velm	45	Wert	Vl	78	Wis
Vall	13	Walk	Veln	46	Wes	Vn	79	Wit
Valm	14	Wall	Velt	47	West	VNFSV	80	Wo
Valn	15	Wals(z)	Vem	48	Wet	Vo	81	Woh
Vals(z)	16	Walt	Ven	49	Wett	Vol	82	Wol
Valt	17	Wan	Veo	50	Weu	Vom	83	Woo
Vam	18	War	Vep	51	Wev(w)	Von	84	Wor
Van	19	Warr	Ver	52	Wey	Voo	85	Wos
Vao	20	Wars	Ves	53	Wh	Vor	86	Wot
Vap	21	Wart	Vess	54	Whi	Vos(z)	87	Wra
Var	22	Was	Vest	55	Who	Vot	88	Wre
Vare	23	Wass	Vet	56	Wi	Vr	89	Wri
Varg	24	Wat	Vi	57	Wie	Vs(š, z)	90	Wro
Vari(j)	25	Wav(w)	Vih	58	Wien	Vu	91	Wu
Varm	26	We	Vii	59	Wier	Võ	92	Wul
Varr	27	Wee	Vik	60	Wies	Võr	93	Wun
Vars	28	Weg	Vil	61	Wiet	Võs(š)	94	Wur
Vart	29	Weh	Vild	62	Wig	Võõ	95	Wus(z)
Vas	30	Wei	Vili(j)	63	Wih	Vä	96	Wut
Vat	31	Wein	Vilk	64	Wil	Vö	97	Wö
Vau	32	Weis	Vill	65	Wild	Vü	98	Wü
Ve	33	Weiz	Vilm	66	Wilh	Vy	99	Wy

Ö Å

Ö	01	Ä	Öil	34	Öpe	67
Öd	02		Öim	35	Öpi	68
Öe	03		Öin	36	Öpp	69
Öem	04		Öir	37	Ör	70
Öen	05	Äd	Öis	38	Örn	71
Öep	06		Öisv	39	Örr	72
Öer	07		Öit	40	Örs	73
Öes	08		Öiv	41	Ört	74
Öet	09		Ök	42	Ös	75
Öev	10	Äe	Öl	43	Ösu	76
Ög	11		Öle	44	Ösv	77
Ögu	12		Ölg	45	Öt	78
Ögv	13		Öli	46	Öu	79
Öh	14		Öll	47	Öue	80
Öhe	15	Äg	Ölm	48	Öuk	81
Öhi	16		Ölp	49	Öum	82
Öhk	17		Ölr	50	Öun	83
Öhn	18		Öls	51	Öuna	84
Öht	19		Ölt	52	Öunap	85
Öhtu	20	Äh	Ölu	53	Öunar	86
Öhu	21		Ölv	54	Öunas	87
Öhuk	22		Öm	55	Öunat	88
Öhul	23		Ömb	56	Öunl	89
Öhus	24		Ömm	57	Öunm	90
Öhut	25	Äi	Ön	58	Öunp	91
Öhuv	26		Öng	59	Öunr	92
Öhv	27		Öni	60	Öuns	93
Öi	28		Önn	61	Öunu	94
Öig	29		Önp	62	Öv	95
Öige	30	Äk	Önr	63	Öö	96
Öigl	31		Öns	64	Öös	97
Öigu	32		Önt	65	Ööt	98
Öigust	33		Öp	66	Ööv	99

Ö Ü

Ö	01 Ü		34 ÜK(b)P		67 Üli
	02 Üb	Öi	35 Üks		68 Ülik
	03 Üd		36 Üksi		69 Ülim
	04 Üg		37 Üksik	Ör	70 Ülin
Öc	05 Üh		38 Üksil		71 Ülir
	06 Ühe		39 Üksim		72 Ülis
	07 Ühek	Ök	40 Üksin		73 Üliv
	08 Ühel		41 Üksip		74 Üliõ
	09 Ühem		42 Üksl	Ös	75 ÜLKNÜ
Öd	10 Ühen		43 Üksn		76 Üll
	11 Ühend		44 Ükso		77 Ülm
	12 Ühep	Üko	45 Üksp		78 Üln
	13 Üher		46 Ükst		79 Ülo
	14 Ühes		47 Üksu	Öt	80 Ülp
Öe	15 Ühet		48 Üksv		81 Ülr
	16 Ühev		49 Ükt		82 Üls
	17 Üheõ	Öl	50 Ükv		83 Ült
	18 Ühi		51 Ül		84 Ülv
	19 Ühik		52 Ülb	Öu	85 Üm
Öf	20 Ühil		53 Üld		86 Ümb
	21 Ühin		54 Üle		87 Ümi
	22 Ühis	Öm	55 Ülel		88 Ümm
	23 Ühise		56 Ülem		89 Ün
	24 Ühisk		57 Ülen	Öv	90 Üp
Ög	25 Ühist		58 Ülep		91 Üpr
	26 Ühisu		59 Üler		92 Ür
	27 Ühisv	Ön	60 Üles		93 Üri
	28 Ühm		61 Ülest		94 Üs
	29 Üht		62 Ület	Öö	95 Üt
Öh	30 Ühts		63 Ülev		96 Üv
	31 Ühv		64 Üleü		97 Üü
	32 Üi	Öp	65 Ülg		98 Üür
	33 Ük		66 Ülh		99 Üx

X Y

X	01	Y
Xa	05	Ye
Xan	10	Year
Xant	15	Yeat
Xar	20	Yel
Xas	25	Yer
Xat	30	Yg
Xav(w)	35	Yl
Xax	40	Ym
Xe	45	Yn
Xen	50	Yo
Xenop	55	Yon
Xenoph	60	Yor
Xent	65	Yos
Xer	70	You
Xerx	75	Young
Xi	80	Yp
Xo	85	Ys
Xu	90	Yu
Xy	95	Yv

Kahekohalistes autoritabelites puuduvaid tähtühendeid
kolmekohaliste arvudega

A	Ark	756	Beru	444	Bug	868	
Aap	035	Arp	795	Berv(w)	446	Bui	874
Act	055	Asr	865	Beu	465	Buk	876
Abl	105	Asv	894	Bey	475	Bum	885
Abs	123	Aš	896	Bif	497	Buo	895
Abt	125	Az(ž)	898	Bih	504	Bup	897
Abu	127	Aup	945	Bii	505	Burs(š)	913
Add	155	Ax	996	Bik	506	Burt	915
Adf	163	Ay	998	Bim	515	Buru	917
Adg	164			Bip	535	Bury	918
Adh	165	B		Bit	553	Buu	935
Adi(j)	167	Baf	044	Biu	555	Buy	945
Adn	185	Bag	046	Biv(w)	557		
Adr	195	Balu	104	Blö	625	F	
Adv	215	Balv(w)	106	Bly	635	Fals	096
Aht	275	Bao	115	Boe	655	Falt	098
Aio	315	Bars	155	Boh	665	Farn	134
Aiv	345	Baru	164	Bok	685	Farq	136
Akv	395	Barv(w)	166	Bom	695	Fay	185
Aln	507	Baur	204	Bop	715	Fee	205
Alõ	545	Baus	205	Borr	743	Feg	207
Amn	565	Bav(w)	206	Bors(š)	744	Fek	225
Amp	573	Bay	207	Bort	746	Fers	284
Amr	575	Bef	244	Boru	747	Fert	286
Ams	577	Beg	246	Bot	755	Fey	325
Amv	595	Bem	285	Boy	775	Fih	354
Anf	645	Benu	334	Bray	797	Fii	355
Anh	656	Beo	337	Brz	825	Fik	356
Ank	663	Bep	338	Brä	835	Fio	385
Anl	665	Bergr	375	Brö	837	Fj	415
Anm	667	Beri	385	Bry	844	Flav	435
Ao	725	Bero	425	Bue	864	Flev	464
Aq	735	Bers(z)	435	Buf	866	Flex	466

Foh	534	Gig	355	Grö	876	Het	516
Foi(j)	536	Gik	357	Gup	935	Hev	525
Fom	555	Gip	395	Guv	963	Hik	555
Foo	573	Gis(z)	403	Gv(w)	966	Hins	597
Fop(q)	576	Giu	405	Gä	968	Hip	615
Foru	605	Giv	407			Hiv	645
Fox	644	Glä	464		H	Hj	647
Foy	646	Glö	466	Hac	054	Hm	655
Fras(z)	704	Gm	475	Had	057	Hog	675
Frat	706	Goh	523	Haf	065	Hoh	677
Freis	745	Goi(j)	525	Haln	123	Hok	685
Frem	755	Gok	527	Hals	125	Holo	717
Frer	764	Golu	574	Halt	126	Holt	725
Fres(z)	766	Golv	576	Halu	127	Hon	735
Frii	825	Gop	615	Halv	128	Hop	745
Fut	955	Gors	635	Hap	166	Hot	765
Fuv	957	Gort	637	Hark	205	Hox	784
		Gou	654	Harn	225	Hoy	786
		Gov	656	Hars	235	Hue	814
	G	Goy	658	Hartw	257	Huf	816
Gae	025	Grat	685	Harv	265	Huh	825
Gah	035	Grav	695	Haut	305	Huk	836
Gak	045	Grek	735	Hef	357	Huo	867
Galt	073	Grem	745	Heh	365	Hö	955
Galv	075	Grep	753	Heig	385		
Gap	095	Gres	755	Heik	387		K
Gart	134	Gret	757	Hek	425	Kac	035
Garu	136	Grip	813	Hels	454	Kaf	055
Gat	145	Gris	814	Helt	455	Kalt	135
Gem	205	Grit	815	Hem	458	Kalu	136
Gep	225	Griv	816	Hep	466	Kalv	137
Get	323	Grj	817	Hern	485	Kao	157
Gev	324	Grou	864	Hero	487	Kay	215
Gey	325	Grov	866	Hert	504	Kef	235
Gh	326	Grä	874	Herv(w)	507	Keg	237
Gif	353						

Авторские таблицы и систематическо-алфавитная расстановка.

(Сводка)

Одним из крупнейших достижений советской культуры в СССР является широкое развитие библиотечного дела.

При буржуазном правительстве в Эстонии на состояние и развитие библиотечного дела не обращали должного внимания, и только с установлением Советской власти библиотечное дело в Эстонской ССР получило возможность широкого развития. Теперь возможно не только проведение в жизнь коренных мероприятий по развитию, реорганизации и рационализации библиотечной работы, но и широкое изучение научно-методических вопросов, введение усовершенствованной библиотечной техники и единообразных форм.

Среди целого ряда достижений в области библиотечного дела в Эстонской ССР необходимо отметить работу по составлению авторских таблиц по методу Кеттера, приспособленных для эстонского языка, и выходящих впервые на эстонском языке в издании Государственной Публичной Библиотеки ЭССР.

Таблицы составлены двухзначные, но для более перегруженных слогов в приложении приводятся трехзначные обозначения, которые в дальнейшем послужат основой при составлении трехзначных таблиц. Чтобы дать возможность получить большее количество авторских знаков, в данных авторских таблицах, в отличие от таблиц Кеттера, применяется 0 (ноль).

В предисловии дан общий обзор различных способов расстановки книг с характеристикой систематическо-алфавитной расстановки и правила ее применения в библиотеках. Кроме того дается методическая инструкция и приводятся ряд конкретных примеров, как пользоваться таблицами.

В эстонском языке алфавитный порядок букв не совпадает с латинским, так как преобладают длинные гласные звуки, дифтонги, комбинации слогов и существуют буквы совершенно не встречающиеся в других языках, что не позволяет использовать готовые таблицы Л. Б. Хавкиной, составленные для иностранных языков. Все эти индивидуальные особенности эстонского

языка были учтены при составлении таблиц, причем был также учтен и практический опыт других библиотек.

В Советской Эстонии как в научных библиотеках, так и в массовых, систематическо-алфавитная расстановка до сих пор не применялась. Так, например, фонды библиотеки Государственного Университета в гор. Тарту расставлены по принципу систематическо-форматно-порядковой расстановки, а старые фонды Государственной Публичной Библиотеки ЭССР по принципу форматно-инвентарной расстановки. Для новых поступлений Государственной Публичной Библиотеки ЭССР будет применяться систематическо-алфавитная расстановка.

В массовых библиотеках Эстонской ССР до сих пор практиковалась систематическо-порядковая расстановка, а в настоящее время они тоже переходят на систематическо-алфавитную расстановку, как наиболее рациональную и удобную для пользования. Для расстановки русских фондов в эстонских библиотеках необходимо пользоваться авторскими таблицами Л. Б. Хавкиной, составленными для русского языка, а для расстановок эстонских и иностранных фондов — настоящими таблицами.

Х. Иохани.

BIBLIOGRAAFIA

- Агеев, А. и Латыпова, М. Авторские таблицы (по методу Кеттера). Ташкент, Узбек. библиотечный коллектор 1936. 22 стр. (Метод-кабинет библиотечной работы НКПроса УзССР).
- Амиров, М. Таблицы Кеттера. Испр. и измен. третье изд. с приложением десятичной классификации. Уфа, Башгосиздат. 1936. 61 стр.
- Артиошкова, М. и Артиошков, А. Трехзначные таблицы Кеттера. Составили М. Артиошкова и А. Артиошков, ученый сотрудник библиотеки Гос. исторического музея. Москва, Моск. акциздат. о-во 1926. 36 стр.
- Бабаян, А. Авторские таблицы по методу Кеттера. Ереван, Наркомпрос Арм. ССР 1938. 40 стр.
- Ескендилов, З. и Джингильбаев, У. Авторские таблицы по методу Кеттера. Алма-Ата 1939. 29 стр. (Наркомпрос КазССР — Управление политпросвет. учреждений.)
- Мачавариани, М., Тотибадзе, М., Хабурзания, Е. Трехзначные авторские таблицы по методу Кеттера. Тифлис 1936. 168 стр. (Труды Гос. публичной библиотеки ССР Грузии им. Карла Маркса.)
- Рзакулизаде, М. Г. Двухзначная таблица по системе Кеттера. 4. изд. Баку, Азерб. гос. книж. палата. 1939. 26 стр.
- Розенталь, А. и П. Как нужно расставлять книги в библиотеках. (Авторские таблицы Кеттера, перер. для еврейских библиотек.) Киев, Гос. изд.-во 1921. V. 10 стр.
- Примечание: Эти же таблицы в некоторой переработке помещены в „Кратком руководстве для еврейских библиотечных работников“, Н. Рубинштейна. Москва, Центриздат. 1927. Стр. 111—122.
- Хавкина, Л. Б. Авторские таблицы по методу Кеттера (двухзначные). 15-е пересмотренное издание. Рекомендованы Управлением библиотек Наркомпроса РСФСР. Москва, 1945. (Гос. Библиотечно-Библиографическое изд.-во.) 1. изд. 1916.
- Хавкина, Л. Б. Авторские таблицы по методу Кеттера (двухзначные). Трансжелдориздат 1945. (СССР НКПС. Центральная Научно-Техническая Библиотека.)
- Хавкина, Л. Б. Трехзначные авторские таблицы по методу Кеттера. Согласованные и соединенные с двухзначными. С приложением двухзначных таблиц для иностранных языков. 3-е переработанное изд. Москва 1940. (Всесоюзная Книжная Палата.)
- Хавкина, Л. Б. Авторские таблицы по методу Кеттера для иностранных языков (двухзначные). Москва 1937. (НИСИЗ НКТП СССР Государственная Научная Библиотека Метод-кабинет.)
- Хавкина, Л. Б. Авторські таблиці за методом Кеттера (двозначні). Додоповнення для української мови... Харків, Книжкова палата УССР 1936. 28 стр. (Нар. Комісаріат освіти УССР.)

- Barden, B. R. Book numbers. A manual for students with a basic code of rules. Chicago, American Library Association 1937. 31 lk.
- Brown, J. D. Subject classification. 2. ed. London 1914. Lk. 219—232.
- Caune, V. Autoru tabeles. 2. parstr. izdevums. Riga, Latvijas valsts bibliotekas izdevums 1927. 22 lk.
- Cutter, Ch. A. Another plan for numbering books. Library Journal 1878. Lk. 248—251.
- Cutter, Ch. A. Expansive classification. Part I. The first six classifications. Boston 1891—1893. 160 lk.
- Cutter, Ch. A. Explanation of the alphabetic order marks. (Two-figure tables.) 8 lk.
- Cutter, Ch. A. Explanation of the Cutter-Sanborn author marks. (3-figure tables.) 8 lk.
- Cutter, Ch. A. How to use Gutter's decimal author tables. Library Journal 1887. Lk. 251—252.
- Cutter, Ch. A. 2-figure alphabetic order tables.
- Cutter, Ch. A. 3-figure alphabetic order tables — an enlargement of the 2-figure tables.
- Cutter-Sanborn. 3-figure alphabetic order tables — an independent scheme; not an enlargement of the Cutter 2-figure tables.
- Dössing, Th. Navnetabeller til Brug ved Ordningen af Biblioteker. Tredie oplag. Köbenhavn 1933. 9 lk.
1. tr. 1913. 2. tr. 1921.
- Författarnummerlista i „Katalogregler för svenska bibliotek“. Stockholm, Norstedt 1934. Lk. 106—131. (Sveriges Allmänna Biblioteksförnings handböcker. 6.)
- Greve, H. E. Naamtafels. Nederlandsche bewerping van C. A. Cutter „Alphabetic order tables“, met toelichting en gebruiksaanwijzing. Tweede druk s'Gravenhage 1932. 16 lk.

- Hitchler, Th.** Cataloging for small libraries. 3d enlarged ed. N. Y. Stechert 1926. 316 lk.
- Hutchins, M.** and others. Guide to the use of libraries; a manual for college and university students. 5-th ed. New York, Wilson 1936. (Chapt. III-Call numbers.)
- Laws, A. C.** Author notation in the Library of Congress. Washington, Library of Congress 1928. 18 lk.
- Mamiya, Hiroshi.** Brief alphabetic order marks. „Toshokan Kenkyu“ 1931. III. Lk. 487—495.
- Mann, M.** Introduction to the cataloging and classification of books. Chicago, American Library Association 1930. 424 lk. (Book numbers lk. 114—126; 131—132.)
- Miller, W.** (przy współudziale J. Kowalskiego). Tablice Kettera dla bibliotek, urzedow i. t. p. Moskwa, Centr. Wydawn. Ludow ZSSR 1930. 23 lk.
- Sanjô, Chôji.** Sanjos romanized Japanese author marks. 2-figure. Arrangements and systems are delibated from Cutter's plan. „Toshokan Kenkyn“ 1928. IV. Lk. 19—26.
- Sayers, W. C. B.** A manual of classification for librarians and bibliographers. With illustrations and bibliography. London, Grafton 1926. 345 lk. (Chapt. XXI — Book and work numbers.)
- Uemura, Chosaburo.** A plan of Japanese author marks. „Toshokan Kenkyu“ 1928. I. Lk. 1—13.
- Wang, Shu-wei.** Chinese autor numbers. „T'u-shu-kuan-gsüch ehi-k'an“ 1936. June 163—190.

Sisukord

	Lk.
H. Johani. Eessõna	3
Raamatute paigutamine. Raamatute paigutusviisid. Ch. Cutter'i autoritabelid. Süstemaatiline paigutus. Autorimärgis.	
Raamatute süstemaatilis-alfabeetiline paigutamine ja juhised autoritabelite kasutamiseks	13
Terminoloogia. Autorimärgise leidmine. Autorimärgise õigekirjutus. Kohaviida õigekirjutus ja paigutamine. Autorimärgis ühe liigi piires. Autorimärgis erinevates liikides. Kahest nimest koosnev autorinimi. Kahe või kolme autoriga teosed. Mitme nime all esinevad autorid. Ühenimelised autorid. Anonüümne teos. Arvsõna järjestussõnana. Lühike ühesilbiline sõna järjestussõnana. Lühend järjestussõnana. Autorimärgis ja õigekirjareeglid. Võõrautorite nimed. Biograafiad. Marksismi-leninismi klassikute teoste katteriseerimine. Ühe autori teoste eraldamine. Teose eri jagude ja osade eraldamine. Aastaarv autorimärgises. Eri trükkide märkimine autorimärgises. Dubletid ja samasugused väljaanded. Eri keelte eraldamine autorimärgises. Raamatuetikett. Autoritabelites puuduvad tähtühendid.	
Praktilisi märkusi autoritabelite kasutajaile	27
Autoritabelid	29
Eessõna lühike venekeelne kokkuvõte	49
Bibliograafia	51

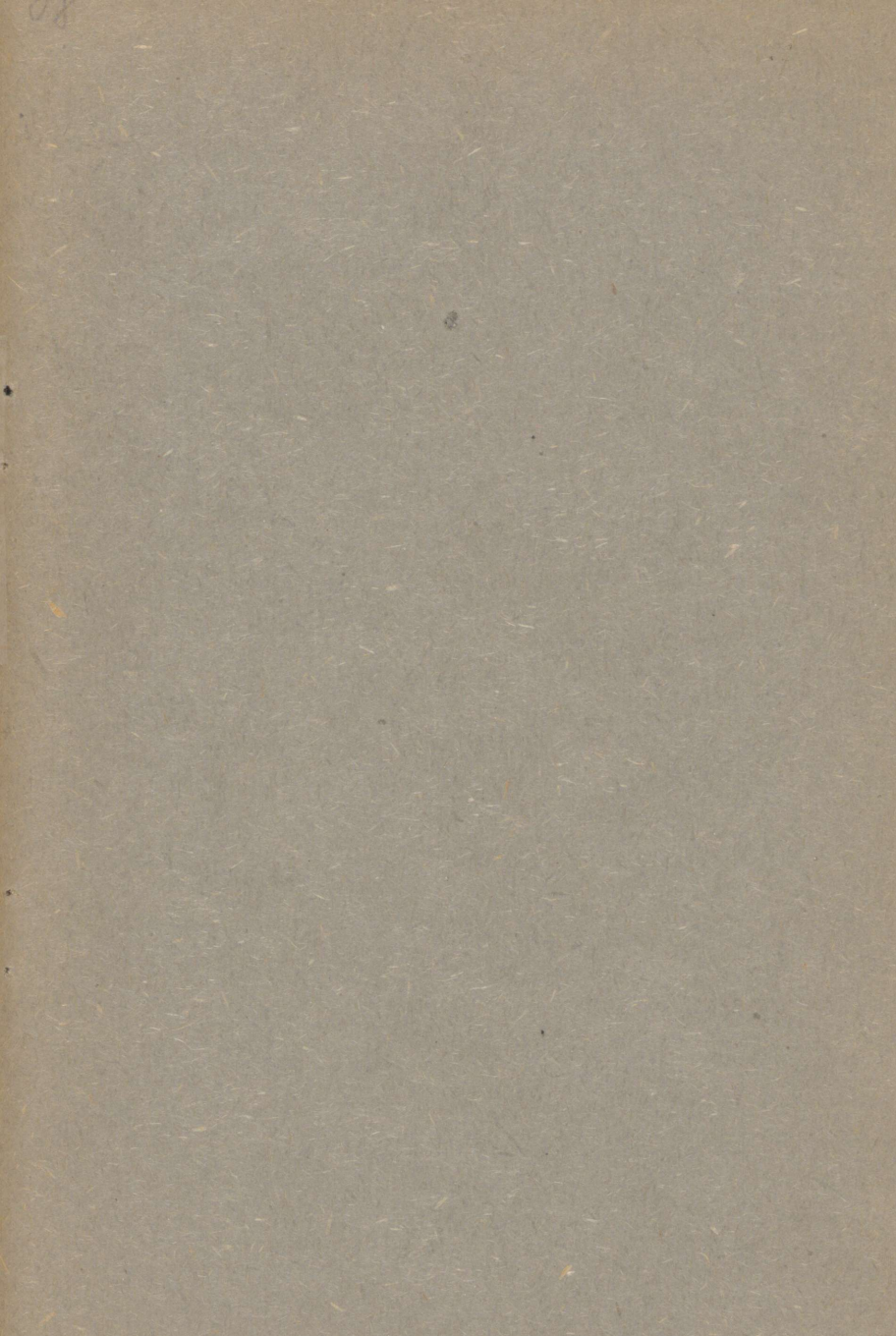
Vastutav toimetaja H. Johani.

Keeleline toimetaja H. Seppik.

Ladumisele antud 18. IX 1946. Trükkimisele antud 1. XI 1946. Trükiarv 3200.
Paber 56×79, ¹/₁₆. Trükipoognaid 3,5. Trükitähti trükipoognas 43 680.
Arvutuspoognaid 3,8. MB-06031. Tellimise nr. 1388. Trükikoda „Oktoober“,
Tallinn, Tartu mnt. 49.

На эстовском языке.

Лейда Пюсс. Авторские таблицы.

Rbl. 2.—

A-16326

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00543146 7